

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	31886 Міжнародне право
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	293 Міжнародне право

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	31886
Назва ОП	Міжнародне право
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	293 Міжнародне право
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Переполькін Сергій Михайлович, Морозов Ярослав Ігорович, Брацук Іван Зіновійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	17.04.2023 р. – 19.04.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://sumdu.edu.ua/images/content/general/accreditation/sumdu_bachelor_international-law_self-esteem.pdf
Програма візиту експертної групи	https://kmeep.law.sumdu.edu.ua/uk/osvitno-profesiyna-programa-mizhnarodne-pravo

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-професійна програма «Міжнародне право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (далі – ОП) запроваджена у СумДУ у 2019 р. Оновлена дана ОП була обговорена та схвалена на засіданні Ради із забезпечення якості Навчально-наукового інституту права (протокол №6 від 2 червня 2022 року та на засіданні Ради із забезпечення якості вищої освіти Сумського державного університету (протокол №8 від 21 червня 2022 року). Дана програма є актуальною на даний час в контексті врахування сучасних вимог ринку праці та інтересів різних груп стейкхолдерів. ОП в цілому відповідає вимогам ЗУ «Про вищу освіту» ухваленого Верховною Радою України 1 липня 2014 року (Номер 1556-VII), Національній рамці кваліфікацій, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341, Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187. За результатами акредитаційної експертизи експертною групою визначено, що ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають критеріям Додатку до Положення про акредитацію освітніх програм, хоча і містить певні недоліки для усунення яких ЕГ надані відповідні рекомендації та встановлено період їх реалізації.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сильні сторони та позитивні практики визначені за кожним критерієм оцінювання. Вони є переконливими і забезпечені необхідними фактами і доказами, що лягло в основу обґрунтування визначення рівня відповідності ОП кожному критерію оцінювання. З відмічених ЕГ сильних сторін ОП можна виділити наступне: наявність чітко сформованого регіонального контексту; наявність автоматизованої електронної системи вибору дисциплін; використання в освітній діяльності різних платформ дистанційного навчання, зокрема: MiX, Google meet, Canvas, Zoom, Telegram, корпоративна пошта тощо; реальний зв'язок навчання, викладання та наукових досліджень з інтернаціоналізацією діяльності СумДУ; проведення контрольних заходів у письмовій формі та використання з цією метою дистанційних технологій (платформа MiX (<http://surl.li/rudz>) або інші інструменти синхронної чи асинхронної комунікації); прозорість процедур конкурсного добору та використання під час їх реалізації показників опитувань ЗдВО щодо професіоналізму НПП; функціонує в рамках внутрішньої госпрозрахункової системи СумДУ у кожній кафедрі суб-рахунків, фінансові нарахування на які здійснюються залежно від кількості ЗдВО, кількості ОК та навантаження, яке забезпечує кафедра; залучення здобувачів ОП «Міжнародне право» до складу робочої проєктної групи ОП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони та недоліки освітньої програми визначені за кожним критерієм. ЕГ відзначає, що усунення визначених недоліків та слабких сторін освітньої програми покращить якість надання освітніх послуг, для чого були надані певні рекомендації щодо удосконалення даної освітньої програми та встановлені часові рамки для їх реалізації. З відмічених ЕГ слабких сторін ОП можна виділити наступне: відсутність в ОП (2022) таких обов'язкових ОК як Теорія міжнародного права, Правові системи сучасності, Право Європейського Союзу, Право Ради Європи, Міжнародне приватне право які були передбачені ОП (2018) як окремі компоненти; тотожність у змістовному навантаженні Робочих програм та Силабусів ОК даної ОП; використання силабусів як складової частини РПНД, яка фактично замінює РПНД; передбачення написання курсових робіт як окремої теми навчальної дисципліни в деяких ОК (ОК8, ОК12, ОК14, ОК15, ОК22) ін.; безпідставне поєднання в одному освітньому компоненті (ОК 12 Порівняльне судове процесуальне право) чотирьох самостійних процесуально-правових дисциплін; змістовно не відкоригована назва ОК 19 Міжнародне приватне право і процес; відсутність в змісті РПНД (силабусів та регламентів) ОК критеріїв оцінювання ЗдВО до всіх форм проведення поточного та підсумкового контролю, що використовуються в рамках ОК для досягнення ПРН на ОП «Міжнародне право»; відсутність на сайті методичного забезпечення з ОК, що викладаються на основі різних ОП для ЗдВО спеціальності «Міжнародне право» різних років набору; немає конкретизації в Положенні про організацію освітнього процесу відмінності у визначеннях між різними видами оцінок, передбачених 100-бальною шкалою; невисокі показники опублікованих НПП наукових праць, зміст яких корелює предмет вивчення ОК, викладання яких відповідні НПП забезпечують в рамках ОП «Міжнародне право» у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України; відсутність інформації про канали зв'язку з уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції а також з Комісією з етики та управління конфліктами; не залучення представників студентського самоврядування до обговорення освітньої програми.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими

критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ОП «Міжнародне право» має сформовану мету відповідно до якої ключовий наголос у ній робиться на поглиблення практичних та теоретичних знань, умінь які належать до сфери міжнародного публічного права, міжнародного приватного права, європейського права, вітчизняного та іноземного права .. Під час резервної зустрічі гарант даної ОП доц. Завгородня зазначила, що «іноземне право» вивчається в порівняльному аспекті стосовно різних країн, в тому числі країн англосаксонської та континентальної правової сім'ї, права країн, що розвивається. ЕГ вважає даний підхід дещо зашироком і його необхідно звужити та конкретизувати в контексті порівняльного правознавства у меті даної ОП. В цілому мета ОП відповідає місії та стратегії розвитку котрі зазначені у Стратегічну плані розвитку СумДУ на 2020-2026 рр. який розміщений на сайті за посиланням <https://sumdu.edu.ua/uk/about-sumdu/gen-info/misiia-viziia-stratehiia.html>. Цілі даного Стратегічного плану відповідають напрямам діяльності та завданням ЗВО, які визначено також у Статуті СумДУ за посиланням <https://med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/statutssu.pdf>. Під час аналізу програми в ЕГ виникло питання чому в особливостях даної ОП акцент зроблений суцього на іноземну мову, а не на ті специфічні риси котрі дійсно притаманні їй в цілому та можуть розкривати її зміст. Під час резервної зустрічі торкаючись даного питання гарант ОП доц. Завгородня В. відзначила, що по окремим галузям МПП та певним вибірковим компонентам передбачено навчання на англійській мові тому вони і відобразилися в ОП та такий наголос було зроблено для абітурієнтів. Проте ЕГ вважає за доцільне конкретизувати дані особливості ОП (не асоціювати їх виключно з іноземною мовою, не применшуючи при цьому її значення) та уточнити яку саме «спеціальну практику» вимагає дана ОП. ЕГ під час аналізу даної ОП (2022) прийшла до висновку, що в структурно-змістовному плані по наповненню відповідних ОК вона поступається ОП (2018), оскільки були виключені як самостійні елементи (відбулось укрупнення) деякі ОК котрі відіграють ключове значення для підготовки юриста-міжнародника за спеціальністю 293-міжнародне право. Тому ЕГ пропонує повернути в дану ОП (2022) в обов'язкові компоненти наступні дисципліни котрі були передбачені ОП (2018), а саме самостійними компонентами: Теорія міжнародного права, Правові системи сучасності, Право Європейського Союзу, Право Ради Європи, Міжнародне приватне право.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Виходячи з аналізу отриманих результатів, можна в цілому підтвердити залучення окремих груп стейкхолдерів до розробки та внесення змін до ОП. Про залучення стейкхолдерів до формулювання цілей та програмних результатів навчання свідчать відповідні рецензії щодо змісту даної ОП, насамперед завідувача кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права Донецького національного університету імені В.Стуса Турченко О.Г.; заступника голови господарського суду Сумської області Солянєнка О.Ю.. В процесі зустрічі з фокус-групами представник Торгово-промислової палати України в Італії Ключко М. відзначив практичну спрямованість даної ОП, та що ним були висунуті пропозиції стосовно розширення порівняльно-правового підходу в контексті викладання дисциплін, що було і реалізовано у даній ОП. У свою чергу суддя Сумського окружного адміністративного суду Осипова О. відзначила, що вона надала ряд пропозицій стосовно ОК «Порівняльне адміністративне право», зокрема запропонувала включити тему «Адміністративних послуг», оскільки дана категорія справ є найбільш поширена в судах. Також була включена тема котра торкалася «Судового контролю за діяльністю органів публічної влади». При цьому нею розробляється лекція на тему «Судовий захист прав людини в умовах війни», де акцент буде зроблений на біженців, внутрішньо-переміщених особах та інших категоріях населення, котрі постраждали під час військових дій. Адвокат Довгонюк Р. відзначив, що Експертна Рада роботодавців (як дорадчий орган) запропонувала включити в дану ОП дисципліну котра була б пов'язана з регулюванням митних правовідносин, що і було зроблено – Міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур. Під час зустрічі з НПП доц. Марія Плотнікова відзначила, що вона як член робочої групи була безпосередньо задіяна до змін даної ОП, зокрема запропонувала ОК Цивільне право в більшій мірі наповнити порівняльно-правовим змістом, що і було зроблено, а також на прохання здобувачів було збільшено кредити для вивчення Іноземної мови. У свою чергу ас. Славко А. наголосила на системному перегляді змісту даної ОП та зазначила, що коли Україна ратифікувала Стамбульську конвенцію то відповідні зміни були внесені в ОК Міжнародний захист прав людини. Викладачі, роботодавці та здобувачі були залучені до процесу внесення змін в дану ОП, що підтверджується Протоколом №3 засідання робочої проектної групи ОПП Міжнародне право від 14 вересня 2021 р.; Протоколом №1 засідання робочої проектної групи ОПП Міжнародне право від 15 квітня 2022 р.; Протоколом №2 засідання робочої проектної групи ОПП Міжнародне право від 23 серпня 2022 р. та ін.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Дана ОП формувалась на основі досвіду НПП кафедр ННІ права СумДУ, а також при постійному спілкуванні з роботодавцями та представниками наукової спільноти. При цьому вищезазначені мета, цілі ОП «Міжнародне право» в цілому враховують тенденції розвитку даної спеціальності та спрямовані на надання освіти з міжнародного і національного права, із відповідним доступом до працевлаштування. Під час розроблення та перегляду ОП (2021) були намагання врахувати тенденції розвитку спеціальності «міжнародне право», ринку праці, галузевого та регіонального контексту. Під час зустрічей зі стейкхолдерами було підтверджено тезу про потребу розвитку спеціальності 293 «Міжнародне право» в сучасних умовах через потребу у юристах з ґрунтовними знаннями як національного права, так і міжнародного права, що володіють іноземною (передусім англійською) мовою. Зокрема Довгонюк Роман відзначив, що дана програма актуальна в контексті підготовки спеціалістів, особливо для праці на підприємствах котрі займаються зовнішньоекономічною діяльністю. При чому в даному випадку особливо роль мають відіграти знання випускниками іноземних мов. Під час зустрічі з гарантом, представниками адміністрації та НПП було встановлено та підтверджено, що розробка ОП «Міжнародне право» (бакалаврський рівень) відбувалася з урахуванням тривалого досвіду як вітчизняних, так і іноземних бакалаврських ОП, зокрема: Університету Тренто, бакалавр з порівняльних, європейських і міжнародних правових досліджень; Університету Туріна, бакалавр з глобального права і транснаціональних правових досліджень; Женевської академії з міжнародного гуманітарного права і прав людини (Швейцарія) та ін. Галузевий та регіональний контекст ОП насамперед підтверджується через наявність ОК 10 «Міжнародне публічне право (частина 1)» - що дозволяє використовувати набуті знання для розуміння функціонування міжнародного правопорядку, опанування теоретичними знаннями із застосуванням міжнародної правової практики; ОК 11 «Міжнародне публічне право (частина 2)» - що дає можливість здобути практичні навички стосовно розуміння змісту та механізмів функціонування сучасної міжнародно-правової системи та озвідолення з практикою застосування звичаїв та міжнародних договорів у рішеннях міжнародних судових та квазісудових органах. ОК 22 Перехідне правосуддя – в частині формування спеціальних знань у сфері правовідносин, які виникають в процесі соціальних трансформацій під час та після воєнного стану, тимчасової окупації територій, широкомасштабних порушень прав людини та під час ведення воєнних дій.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт за спеціальністю 293 «Міжнародне право» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» відсутній. З часу впровадження, ОП «Міжнародне право» зазнала змін та була викладена у новій редакції у 2021 році. Встановлено, що змістове наповнення ПРН ОП 2021 р. в цілому відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій для шостого кваліфікаційного рівня (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>). Зокрема, концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання забезпечують, серед інших ПРН 1, ПРН 3, ПРН 4; ПРН 7, ПРН 15; поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання: ПРН 6, ПРН 8 ПРН 14, ПРН 17; донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації збір, інтерпретація та застосування даних спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово ПРН 10, ПРН 12, ПРН 16, ПРН 17; управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії: ПРН 6, ПРН 11, ПРН 13.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

проведення систематичних обговорень стосовно внесення змін в ОП; наявність чітко сформованого регіонального контексту.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

в структурно-змістовному плані по наповненню відповідних ОК дана ОП (2022) поступається ОП (2018); не конкретизовані особливості ОП; в структурі даної ОП підпункт 1.9 Академічна мобільність не наповнений змістом. Рекомендації: в меті ОП більш чіткіше наголос зробити на відповідні сфери в яких здобувачі отримують відповідні знання: сфери міжнародного публічного права, міжнародного приватного права, права ЄС та порівняльного правознавства; структурно-змістовно оновити ОП в контексті повернення в обов'язкові компоненти дисциплін котрі відіграють ключове значення для підготовки юриста-міжнародника за спеціальністю 293-міжнародне право та були передбачені ОП (2018 року), а саме окремими компонентами: Теорія міжнародного права, Правові системи сучасності, Право Європейського Союзу, Право Ради Європи, Міжнародне приватне право; конкретизувати

особливості котрі притаманні саме цій ОП (перехідне правосуддя та ін..) при цьому не асоціювати їх виключно з іноземною мовою, та розписати яку саме «спеціальну практику» вимагає дана ОП; у розділі 1.9 ОП присвятити увагу відповідній нормативно-правовій базі на основі якої здійснюється академічна мобільність та відповідним установам. ЕГ рекомендує СумДУ, гаранту ОП (Завгородній Владиславі Миколаївні) та членам робочої проєктної групи даної ОП впровадити дані рекомендації протягом 2023-2024 навчального року.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Зважаючи на наведені сильні сторони, а також з врахуванням наявних слабких сторін та виконання протягом встановленого строку рекомендацій, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП становить 240 кредитів ЄКТС, що відповідає п. 4 ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. Термін навчання – 3 роки 10 місяців. На дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти відводиться 60 кредитів ЄКТС. Стандарт відсутній. Освітню програму розроблено у відповідності до Національної рамки кваліфікацій для шостого (бакалаврського) кваліфікаційного рівня

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Розробка даної ОП базується на Положенні про організацію освітнього процесу у СумДУ (<http://surl.li/edckh>). Структура ОП передбачає комплексдисциплін після проходження яких передбачена виробнича практика, комплексний кваліфікаційний іспит зі спеціальності та Атестаційний кваліфікаційний іспит з іноземної мови. Аналізуючи питання на Програму кваліфікаційного іспиту зі спеціальності ЕГ встановила, що у ній відсутній блок питань по Порівняльному цивільному праву та методологічно не логічно поєднані в одну групу окремі питання з різних процесуально-правових дисциплін (порівняльного кримінального процесу; порівняльного цивільного процесу та порівняльного адміністративного процесу). ЕГ встановила, що робочі програми є основним документом НМКД відповідно до Положення про організацію освітнього процесу СумДУ (п.2.8.7-2.814), відповідно до якої силабус є лише складовою частиною робочої програми. Ознайомившись з робочими програмами ОК було встановлено, що вони у змістовній частині повністю дублюють положення силабусів та дублюють їх. ЕГ вважає доцільним провести чітку змістовно-методологічну різницю між силабусами та робочими програмами та в останніх ґрунтовно та комплексно наповнити змістовним навантаженням тих чи інших ОК. Також аналізуючи силабуси та робочі програми ЕГ встановила, що в деяких з них окремою темою передбачені курсові роботи, наприклад ОК8, ОК12, ОК14, ОК15, ОК22, при чому окремим компонентом курсова робота не передбачена даною ОП. В ЕГ виникла необхідність з'ясувати дане питання – під час зустрічі здобувачі 2 року навчання повідомили, що вони пишуть курсові роботи та наукові роботи, цього року з Цивільного права а минулого року – писали з Міжнародного публічного права. На резервній зустрічі гарант зазначив, що курсові роботи є індивідуальною самостійною роботою здобувачів. Аналізуючи робочу програму та силабус ОК 12 Порівняльне судове процесуальне право, ЕГ було встановлено, що в ньому знайшли своє відображення Порівняльне судове право (Тема 1-3), Конституційне судочинство (Тема 4,5) Цивільне процесуальне право (Тема 6-10), Адміністративне процесуальне право (Теми 11-13), Кримінальне процесуальне право (Теми 14-16). ЕГ вважає, що таке змістовне наповнення даного ОК недоречне та не сприятиме належній підготовці здобувачів даної ОП, оскільки за 3-4 теми неможливо здобути знання здобувачам з будь якої порівняльно-правової дисципліни тим більше коли вони усі об'єднані в одному компоненті. ЕГ встановлено, що в назві та змісті ОК 19 Міжнародне приватне право і процес присутні терміни котрі не є застосованими в науці міжнародного права. Аналізуючи робочу програму даної компоненти ЕГ встановлено, що відбувається ототожнення «Міжнародного цивільного процесуального права» та «Міжнародного приватного процесу», що не є прийнятним. Існує ряд робочих програм та силабусів ВК де в списку літератури є 1-2 джерела основної літератури: Міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур; International labor law та ін.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП по більшості ОК відповідає предметній сфері визначеної для неї спеціальності 293 «Міжнародне право». ОП «Міжнародне право», являючи собою комплекс навчальних дисциплін, що формують компетентності юриста-міжнародника «Міжнародне публічне право», «Європейське право», «Порівняльне кримінальне право» освітні компоненти дають можливість розуміння наукових та професійних процесів і тенденцій, сприяють в прийнятті рішень у конкретних ситуаціях. Аналізуючи дану ОП ЕГ прийшла до висновку, що при оновленні даної ОП змістовно необхідно видозмінити деякі ОК котрі наведені вище у підпункту 2.2 (як основні, так і вибірккові) та наведені в рекомендаціях до цього критерію, а особливості необхідно відобразити та розписати у підпункті «Особливості» даної ОП. В цілому ОП відповідає об'єкту вивчення, цілям навчання, теоретичному змісту предметної області спеціальності 293 «Міжнародне право», а під час провадження освітньої діяльності за ОП використовуються методи, технології, інструменти та обладнання, що притаманні предметній сфері даної спеціальності

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Насамперед формування ІОТ відбувається через індивідуальний навчальний план здобувача; індивідуальний вибір освітніх компонентів, вибір завдань для самостійної роботи, внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності, можливості обирати місце проходження практики, тощо. Правове регулювання ІОТ як напрямку реалізації особистісного потенціалу здобувача насамперед базується на Положенні про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/fezf>); Положенні про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в СумДУ (<http://surl.li/bdqcv>); Положенні про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти СумДУ (<http://surl.li/crvjg>). Під час зустрічі з ЕГ здобувач другого року навчання Голоха Аріна продемонструвала процес вибору дисциплін здобувачами ОП у власному кабінеті. У розділі індивідуальній траєкторії навчання необхідно вибрати дисципліну з циклу професійної та практичної підготовки та з циклу загальної підготовки внаслідок чого вона затверджується системою та не вимагається написання письмових заяв. Для того щоб вивчати дисципліну професійної підготовки та з курсі необхідно 15 студентів проте оскільки кількість здобувачів невелика (20) то як правило у них завжди збігаються інтереси по дисципліні за вибором. На вибірккові компоненти навчального плану ОП припадає 60 кредитів ЄКТС (25%) від загального обсягу ОП. Силабуси ВК даної ОП розміщені за наступним посиланням <https://kmeep.law.sumdu.edu.ua/uk/specialnist-mizhнародne-pravo>.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Дана ОП та НП за спеціальністю 293 «Міжнародне право» (бакалаврський рівень) передбачають проходження здобувачами виробничої практики яка згідно навчального плану проходить у VI та VIII семестрі відповідно, та дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності: ЗК 3. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності; ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ФК 10. Здатність надавати юридичні висновки та консультації з питань міжнародного публічного та приватного права, національного права та права інших держав; та ін. Порядок проходження практики наведений у «Положенні про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти сумського державного університету. (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=5c1efd23-0bb8-e011-9adc-001a4be6d04a&kind=1>) та Методичні вказівки до проходження виробничої практики для студентів спеціальності 293 «Міжнародне право» освітнього ступеня «бакалавр» усіх форм навчання / укладач: Т. В. Маланчук. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 34 с. Під час зустрічі з роботодавцями суддя Господарського суду Сумської області Джепа Ю. відзначила, що здобувачі даної ОП проходили практику в суді при чому активно вивчали та цікавились процедурою розгляду господарських справ. У свою чергу завідувач сектору з питань забезпечення діяльності Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини Ткаченко Є. зазначила, що з 17 квітня по 14 травня в її відділ прийшов на практику здобувач 4 курсу Романов В. який почав знайомитись з процедурою розгляду справ в ЄСПЛ. Здобувач Шокорова Д. зазначила, що минулого року вона проходила практику онлайн у ГО Вектор прав людини оскільки їй імпонує даний напрям. Здобувачам представляють список баз практики, а коли в іншому місці то здобувачі про це говорять і тоді з новою базою укладається договір. Здобувачі ведуть щоденник, пишуть звіт та захищають її перед комісією. Базы практики даної ОП розташовані за наступним посиланням: <https://kmeep.law.sumdu.edu.ua/uk/vzayemodiya-z-robotodavcyamy>. Проте проаналізувавши дані бази проходження практики здобувачами ЕГ вважає, що необхідно було б залучити до проходження практики здобувачів за даною ОП насамперед в ті установи та організації, до функцій яких належить активна участь саме в міжнародних відносинах (Консульства, посольства, почесні консульства, департаменти міжнародних зав'язків, тощо). Оскільки в іншому випадку неможливо провести різницю між проходженням практики студентів спеціальності 081 Право та 293 Міжнародне право СумДУ.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Дана ОП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок, як в межах нормативних, так і вибіркових (за умови їх вибору) ОК. Упродовж усього періоду навчання студенти здобувають соціальні навички (soft skills), спрямовані на формування комунікативних здібностей, навичок міжособистісного спілкування та міжкультурної комунікації, уміння формулювати потреби й очікування, здатність працювати в команді та автономно, а також виявляти креативність, ерудицію, гнучкість. Комунікативні навички формуються, зокрема, у межах нормативних ОК, так наприклад: ОК 1 «Іноземна мова» та ОК 7 «Правнича аргументація» забезпечують досягнення ПРН 10. «Вільно спілкуватись з професійних питань державною та іноземною мовою усно та письмово, фахово використовувати юридичну термінологію; ОК 10 «Міжнародне публічне право та ОК 13 «Європейське право» забезпечує ЗК 2 «Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності», тощо. Зазначені компетентності забезпечуються відповідними освітніми компонентами, що відображено у матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми. Проведення студентських науково-практичних конференцій, семінарів, по дисциплінах певною мірою сприяє набуттю здобувачами вищої освіти соціальних навичок soft skills на даній ОП.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній на момент розробки освітньої програми.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відбиває фактичне навантаження здобувачів та становить 240 кредитів ЄКТС. Вимоги щодо обсягу освітніх компонентів в університеті регулюються спеціальним Положеннями про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/fezf>) відповідно до якого і визначалося співвідношення обсягів часу на опанування навчальних дисциплін. Здобувачі підтвердили помірність навантаження, збалансованість навчального плану. Співвідношення аудиторних занять і самостійної роботи є прийнятним. Обсяг кредитів ЄКТС для кожної дисципліни, включаючи розподіл часу між лекційними, семінарськими заняттями та самостійною роботою визначається на підставі фахової оцінки розробників ОП, а потім обов'язково перевіряється під час погодження зовнішніми рецензентами.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти за ОП не здійснюється

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

розвиток soft skills відбувається через нормативні та вибіркові ОК; наявність автоматизованої електронної системи вибору дисциплін.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

тотожність у змістовному навантаженні Робочих програм та Силабусів ОК даної ОП; передбачення написання курсових робіт як окремої теми навчальної дисципліни в деяких ОК (ОК8, ОК12, ОК14, ОК15, ОК22).; безпідставне поєднання в одному освітньому компоненті (ОК 12 Порівняльне судове процесуальне право) чотирьох самостійних процесуально-правових дисциплін) по 3-4 теми з кожної, що унеможлиблює отримання належних знань з даного компоненту; змістовно не відкорегована назва ОК 19 Міжнародне приватне право і процес. Рекомендації: Програму кваліфікаційного іспиту зі спеціальності доповнити Порівняльним цивільним правом, розділ Порівняльне судове

процесуальне право розформувати та натомість в даній програмі подати питання по кожній окремо взятій процесуально-правовій дисципліні котра передбачена Програмою предметного тесту з права та міжнародного права (вступу в магістратуру), за аналогією з Наказом №107 МОН України від 3 лютого 2022 р: порівняльне кримінальне процесуальне право, порівняльне цивільне процесуальне право, порівняльне адміністративне процесуальне право; оскільки робочі програми є основним документом НМКД, а силабус є лише її складовою частиною то необхідно провести чітку змістовно-методологічну різницю між даними документами (методологія, зміст, література, оцінювання, тощо) та не ототожнювати їх; систематизувати процес написання курсових робіт по даній ОП, виділивши їх в окремий ОК та відобразити його в НП наповнивши кредитами ECTS; прибрати курсові роботи як окрему тему дисциплін з робочих програм та силабусів де вони передбачені; ОК 12 Порівняльне судове процесуальне право замінити на ОК Порівняльне судове право і судові системи розробивши відповідну робочу програму та силабус; ввести в ОП та НП у обов'язкові або вибіркові дисципліни наступні компоненти: ОК Порівняльне кримінальне право, ОК Порівняльне цивільне процесуальне право, ОК Порівняльне адміністративне процесуальне право розробивши відповідні робочі програми та силабуси; замінити назву ОК 19 Міжнародне приватне право і процес та ОК 19 Міжнародне приватне право у зв'язку з чим внести ґрунтовні зміни в робочу програму; розширити бази практики для здобувачів даної ОП включивши в неї відповідні установи, котрі б підкреслювали специфіку даної ОП та її відмінність від спеціальності 081-право. Еґ рекомендує СумДУ, гаранту ОП (Завгородній Владислав Миколаївні) та членам робочої проєктної групи даної ОП впровадити дані рекомендації протягом 2023-2024 навчального року.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Зважаючи на наведені сильні сторони, а також з врахуванням наявних слабких сторін та виконання протягом встановленого строку рекомендацій, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Прийом на ОП здійснюється відповідно до Правил прийому до Сумського державного університету. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті за посиланням: <https://vstup.sumdu.edu.ua/pravyala-vstupu.html> Встановлено, що в правилах прийому відсутні обмеження для осіб з особливими освітніми потребами. Програми вступних випробувань для вступу на навчання за першим (бакалаврським) рівнем на базі попередньої вищої освіти розробляються та оновлюються щорічно.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Вимоги до вступників ОП відповідають загальним вимогам, визначеним Правилами прийому до Університету та не передбачають додаткових особливих умов. Конкурсний відбір здійснюється за результатами вступних випробувань, складених у рік вступу. Здобувачі котрі планують навчатись за ОП «Міжнародне право» здають такі предмети ЗНО Українська мова і література, Іноземна мова, Історія України або Математика (та враховується середній бал атестата). Проте під час аналізу Правил прийому Еґ звернула увагу на пункт 4.1.1. даних Правил прийому до СумДУ у 2023 р. (https://vstup.sumdu.edu.ua/images/zagalne/Pravila_2023_SSU.pdf) в якому зазначається, що: для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» приймаються особи, які здобули ступінь бакалавра зі спеціальностей 081 «Право» або 082 «Міжнародне право», 293 «Міжнародне право», напрямів 6.030401 Правознавство», 6.030202 «Міжнародне право». Еґ констатує, що існує лише одна спеціальність 293-міжнародне право тому невідомо яким чином здійснюється підготовка бакалаврів зі спеціальності 082 «Міжнародне право» в СумДУ.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання та перезарахування результатів навчання регулюються наступними документами: Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/fezf>), Положення про академічну мобільність ЗДВО (<http://surl.li/ffmg>; Положенням про переведення, відрахування та поновлення здобувачів у СумДУ (<http://surl.li/kjqm>). Дані Положення зазначених локальних актів є зрозумілим, та не суперечать Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні та є доступним для всіх учасників освітнього процесу шляхом публікації їх на офіційному сайті ЗВО. Під час бесід з менеджментом та керівництвом СумДУ встановлено, що студенти інформовані про можливості академічної мобільності. Коли студенти проходять навчання в інших ЗВО (зокрема в рамках подвійних дипломів) то щоб визначити які ОК підлягають перезарахуванню створюється комісія на основі заяви студента яка і встановлює дані ОК. При цьому якщо НП передбачено ОК, котрі студент не вивчав під час проходження навчання в іншому закладі – то тоді призначається індивідуальний графік складання екзаменаційної сесії в рамках якої здобувачі дозволяють дані ОК. У випадку поновлення, переведення здобувача з іншого ЗВО теж створюється комісія, в рамках якої аналізуються дані ОК, обсяг кредитів та обсяг контролю та може створюватись академізниця яку здає здобувач.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Відповідно до п. 1.7 «Порядку визнання у Сумському державному університеті результатів неформального та/або інформального навчання здобувачів» <https://surl.li/dxcfc> Визнання результатів неформального та/або інформального навчання заявника – це комплекс процедур, що встановлюють їх відповідність результатам навчання, передбаченим відповідною освітньою програмою (результатам навчання певних освітніх компонентів або програмним результатам навчання), або певному рівню освіти, за підсумками чого приймається рішення про можливість зарахування заявнику певних освітніх компонентів (складових освітніх компонентів) відповідної освітньої програми (у тому числі, в рамках її вибіркової складової). Процедура пере зарахування чітко вказана у розділі 2 та 3 вищенаведеного положення. При цьому загальний обсяг освітніх компонентів освітньої програми, що зараховуються заявнику за підсумками визнання результатів неформального та/або інформального навчання, не може перевищувати 25 відсотків відповідної освітньої програми. Під час зустрічі із здобувачами було підтверджено практику перезарахування даних результатів. Зокрема здобувачам Баранюк Т., Панченко І. яка пройшла Міжнародний воркшоп (тренінг) «NATO in 2030: opportunities, threats and cooperation» (<http://surl.li/crvtp>), та отримала відповідний сертифікат (1 EAST) було пере зараховано результати навчання в межах відповідних тем дисципліни «Міжнародне публічне право». Також здобувачу ЗДВО Панченко І (сертифікат онлайн курсу «Культура толерантності: як побудувати суспільство, комфортне для всіх» на платформі Prometheus, було перезараховані відповідні кредити в рамках дисципліни «Право ЄС».

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

необхідно активніше залучати викладачів до інформування здобувачів щодо можливостей неформальної освіти

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання у цілому відповідають встановленим вимогам. Однак, в рамках критерію 3, ОП не має зразкового / інноваційного характеру, тому відповідає рівню відповідності «В».

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Інтерв'ювання фокус-груп із НПП та ЗдВО підтвердили зазначену у Відомості про СО інформацію стосовно того, що в освітньому процесі в рамках ОП «Міжнародне право» використовуються різні форми та методи навчання. Навчання ЗдВО першого курсу відбувається в аудиторіях СумДУ, а інших курсів із використанням платформ дистанційного навчання. В умовах воєнного стану та поширення COVID-19 дистанційна форма навчання також є доступною і для ЗдВО першого курсу. З цією метою використовуються платформа дистанційного навчання МІХ, конференції Google meet, платформа онлайн-курсів «Канвас» (Canvas), а також корпоративна пошта та телеграм канали. Є можливість також використовувати оплачений СумДУ зв'язок із використанням платформи Zoom. Серед форм організації освітнього процесу використовуються навчальні заняття (лекції, практичні та семінарські заняття), практична підготовка, самостійна робота, контрольні заходи. Серед методів навчання найбільш поширеними є: проблемні лекції та семінари; кейс-метод; метод демонстрацій; мозковий штурм; дослідницька робота; ділові ігри; обмін думками (think-pair-share); навчальна дискусія/дебати; метод спостереження й аналізу мовних явищ; тренінги в активному режимі тощо. Обрання конкретних форм і методів навчання залежать від цілей та ПРН, досягнення яких планується в рамках конкретної ОК. Учасники фокус-групи від ЗдВО засвідчили задоволеність формами та методами навчання і викладання. Також ЗдВО зазначили, що їх пропозиції враховують під час обрання форм та методів навчання і викладання, що в цілому відповідає засадам студентоцентрованого підходу. В СумДУ принципи академічної свободи діють для всіх учасників освітнього процесу в рамках ОП «Міжнародне право». Відповідно до їх положень ЗдВО можуть вільно обирати теми та керівників індивідуальних завдань (курсівих, науково-дослідних робіт та кваліфікаційних робіт), бази проходження практики, проекти неформальної освіти, академічної мобільності тощо. НПП можуть вільно обирати форми та методи навчання і викладання.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Опрацювання сайту СумДУ та спілкування з фокус-групами засвідчили, що ЗдВО мають можливість своєчасно отримувати інформацію щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання. З цією метою вони можуть використовувати розміщений у відкритому доступі каталог ОП (<http://surl.li/ffbo>), загальноуніверситетський каталог курсів (<http://surl.li/ktwl>), сайт кафедри (<http://surl.li/cxehs>), а також інші способи онлайн надання інформації (наприклад, через групові чати в месенджері Телеграм та електронною поштою). З інформацією щодо графіку освітнього процесу та розкладу занять ЗдВО можуть ознайомитися у сервісі «Особистий кабінет СумДУ». На першому занятті з навчальних дисциплін НПП ознайомлюють ЗдВО з вищезазначеною інформацією, а також періодично нагадують її в процесі їх вивчення. Основними формами представлення інформації про ОК в СумДУ є силабус (складова РПНД) і регламент (додаток до РПНД) (<http://surl.li/goouo>). Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ, силабус як складова РПНД має інформувати ЗдВО та інших зацікавлених осіб про навчальну дисципліну (<http://surl.li/fezf>). Водночас порівнявши зміст розміщених на сайті СумДУ силабусів та наданих гарантом на додатковий запит (відповідь від 13.04.2023 р.) РПНД, які на титульному аркуші мають назву «Робоча програма освітнього компонента», ЕГ дійшла висновку стосовно того, що змістова складова силабусів фактично майже не відрізняється від змістової складової РПНД. З огляду на це, ЕГ вважає дискусійним обрання в СумДУ підхід як стосовно розгляду силабуса складовою частиною РПНД, так і стосовно дублювання у змісті силабуса майже в повному обсязі змісту РПНД. За підсумками ознайомлення із наданими гарантом на додатковий запит (відповідь від 13.04.2023 р.) Методичними вказівками до написання курсових робіт для студентів спеціальності 293 «Міжнародне право», які мають загальні рекомендації стосовно структури та змісту курсових робіт як форми індивідуальних завдань ЗдВО, основні етапи їх підготовки та порядок оцінювання й захисту курсової роботи, ЕГ не виявила в їх змісті інформації про ПРН, а також передбаченої в Положенні про організацію освітнього процесу в СумДУ 100-бальної шкали оцінювання (<http://surl.li/fezf>).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

В освітньому процесі на ОП «Міжнародне право» в СумДУ навчання і дослідження є взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими процесами. Відповідно до першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності та цілей ОП ЗдВО неодноразово брали активну участь у: науково-практичних конференціях; написанні наукових статей; Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт зі спеціальності «Міжнародне право»; віртуальних наукових стажуваннях у зарубіжних ЗВО тощо. У ЗдВО і НПП Університету є можливість взаємодіяти в рамках виконання НДР кафедри, зокрема, шляхом узгодження тематики курсових робіт, підготовки індивідуальних і групових дослідницьких робіт та їх презентації в рамках інтернаціональної наукової діяльності (<http://surl.li/fcunj>). Вагомий внесок у справі поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП належить участі ЗдВО в роботі наукового гуртка «Juvenis scientia», проходженні ними практики на базі Юридичної клініки СумДУ, а також у реалізації освітньо-наукових проектів кафедри в рамках програми ЄС «Модулі Жана Моне», а саме: 1. Впровадження в Україні цінностей Європейського Союзу; 2. Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг; 3. Міграційна політика та право ЄС у контекст цілей сталого розвитку. Зокрема, завдяки реалізації проекту

«Впровадження в Україні цінностей Європейського Союзу» до освітнього процесу спочатку в рамках реалізації ОП «Міжнародне право», а згодом і для інших спеціальностей і ОП СумДУ було введено вибіркочу ОК «Цінності Європейського Союзу». Активне впровадження до освітнього процесу та позанавчальної діяльності на ОП «Міжнародне право» мають також підготовлені індивідуально та колективно як наукові, так і навчальні та навчально-методичні праці. Підготовка та опублікування більшості з них зумовлюється реагуванням на актуальні процеси, що відбуваються у міжнародних відносинах, зокрема й за участі України.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ оновлення змісту ОК має здійснюватися щорічно шляхом оновлення РПНД НПП (кількома НПП) кафедри, якій доручено викладання навчальної дисципліни, з урахуванням результатів моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм і, зокрема, отриманих від здобувачів освіти та інших стейкхолдерів побажань та зауважень. (<http://surl.li/fezf>). Водночас відповідно до Методичної інструкції «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення робочої програми навчальної дисципліни», напрацьовані до РПНД зміни мають вноситись до них у вигляді додатку (<http://surl.li/ffog>). За підсумками опрацювання наданих гарантом ОП на додатковий запит документів РПНД жодних інших додатків крім регламентів ЕГ виявлено не було (відповіді від 13.04.2023 р. та 14.04.2023 р.). За підсумками спілкування з НПП та стейкхолдерами ЕГ упевнилася в тому, що оновлення відбувається на постійній основі щорічно. Оновлення можуть стосуватися в цілому або частини змісту ОК, зміни послідовності їх викладання, зміни обсягу виділених для вивчення ОК годин, оновлення переліків рекомендованих джерел тощо. Ініціаторами змін можуть бути НПП, стейкхолдери, ЗдВО та інші учасники освітнього процесу в рамках реалізації ОП «Міжнародне право». Оновлення змісту ОК відбувається з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності 293 «Міжнародне право» (наприклад, з урахуванням тенденцій державного регулювання правничої освіти та заходів, пов'язаних із розробкою проекту Стандарту вищої освіти) на основі наукових публікацій НПП, у змісті яких досліджуються актуальні проблеми міжнародних відносин, учасником яких, зокрема, є Україна. Водночас не у всіх наданих для перевірки РПНД зазначено публікації НПП, що викладають відповідні ОК. В РПНД «Міжнародні відносини» рекомендована для використання література опублікована до 2017 року.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Відповідно до положень Стратегії інтернаціоналізації СумДУ на 2019-2025 рр., СумДУ додержується політики активного розвитку міжнародної співпраці усіх підрозділів університету на усіх рівнях, популяризації міжнародного та міжкультурного співробітництва, забезпечення реальної можливості студентів та науково-педагогічного персоналу (шляхом надання їм відповідних ефективних засобів) займатися навчальною та науковою діяльністю у інтернаціональному середовищі (<http://surl.li/ffde>). З урахуванням наведеного вище, Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ закріплює право науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників СумДУ на академічну мобільність для провадження професійної діяльності, а також право ЗдВО на академічну мобільність, у тому числі міжнародну (<http://surl.li/fezf>). Згідно з Положенням про академічну мобільність ЗдВО, академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи провадити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти, науковій установі на території України чи поза її межами (<http://surl.li/ffmg>). На практиці зазначені вище права реалізуються шляхом участі учасників освітнього процесу в проєктах міжнародної академічної мобільності, міжнародних Moot Court, міжнародних конгресах, літніх школах, міжнародних конференціях, підвищенні кваліфікації та викладанні в зарубіжних ЗВО, міжнародних освітньо-наукових проєктах (Модулі Жана Моне), опублікуванні у співавторстві з іноземцями спільних наукових праць тощо. В рамках ОП виділено 25 кредитів для вивчення англійської мови, передбачена можливість вивчення окремих ОК англійською мовою та атестаційний кваліфікаційний іспит з англійської мови. Інтерв'ювання фокус груп та опрацювання наданої гарантом на додатковий запит інформації стосовно динаміки кількісного показника участі НПП та ЗдВО в проєктах академічної мобільності та міжнародних академічних проєктах (відповідь від 13.04.2023 р.), засвідчили позитивну тенденцію в цій сфері. Так, у 2019-2020 навчальному році учасниками таких проєктів були 4 НПП (академічна мобільність) та 2 НПП в рамках одного міжнародного академічного проєкту. В 2022-2023 навчальному році ці показники склали – 7 ЗдВО та 4 НПП (академічна мобільність) та 9 НПП в рамках чотирьох міжнародних академічних проєктів. Крім цього в Університеті функціонує система відшкодування фактичних витрат за участь у програмах академічної мобільності у формі підвищення кваліфікації в зарубіжних ЗВО. В СумДУ є практика Perezarukuvannya rezultativ navchannya, otrimanih ZdVO v programah mizhnarodnoyi akademichnoyi mobilnosti, a takozh vidshkoduvannya finansovih vitrat NPP. EG takozh upevnilas' v tomu, sho uchasniki osvithnogo protsesu mayut' vilnyy dostup do nizki mizhnarodnih informatsiynih baz danih, sered yakih: Scopus, SciVal, Web of Science, research4life, coursera, EBSCO, grammarly tocho (<http://surl.li/nrps>).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

В умовах поширення COVID-19 та воєнного стану, перебуваючи територіально в прикордонній з державою-агресором області, забезпечення очної (денної) і дистанційної форм здобуття вищої освіти ЕГ вважає сильною стороною. Позитивними практиками є: врахування думок ЗДВО під час обрання форм і методів навчання; забезпечення належних умов для поєднання навчання і досліджень; врахування матеріальних і технічних можливостей учасників освітнього процесу використовувати різні платформи дистанційного навчання, серед яких: MIX, Google meet, Canvas, Zoom, Telegram, корпоративна пошта тощо; забезпечення реального зв'язку навчання, викладання та наукових досліджень з інтернаціоналізацією діяльності СумДУ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Використання силабусів як складової частини РПНД, яка фактично замінює РПНД, ЕГ вважає дискусійним. З огляду на це, ЕГ рекомендує СумДУ та гаранту ОП до початку 2023-2024 навчального року переглянути підхід щодо існуючого в ЗВО співвідношення РПНД і силабусів ОК. У зв'язку з відсутністю в Методичних вказівках до написання курсових робіт передбаченої в Положенні про організацію освітнього процесу в СумДУ 100-бальної шкали оцінювання, гаранту ОП рекомендується усунути цей недолік до початку нового навчального року. СумДУ та гаранту ОП протягом 2023-2024 навчального року рекомендується опрацювати можливість та організувати залучення учасників освітнього процесу до проектів академічної мобільності в інших закладах вищої освіти та наукових установах на території України, як це передбачено в Положенні про академічну мобільність ЗДВО в СумДУ.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Проведена ЕГ перевірка відповідності ОП «Міжнародне право» вимогам Критерію 4 засвідчила наявність поряд із позитивними практиками також слабких сторін її реалізації в освітньому процесі. Враховуючи здійснення в СумДУ діяльності, за усіма зазначеними у підкритеріях Критерію 4 напрямках, а також той факт, що виявлені слабкі сторони реалізації ОП не є суттєвими, ЕГ дійшла висновку стосовно того, що ОП відповідає Критерію 4 на рівні «В».

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання ЗДВО в СумДУ зазначені в Положенні про ООП в СумДУ, Положенні про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій СумДУ з атестації здобувачів вищої освіти (<http://surl.li/kguz>) та конкретизуються в силабусах і регламентах ОК (<http://surl.li/gocio>). В освітньому процесі використовуються: виконання практичних кейсів, тестування, дискусії, підготовка есе, опитування під час практичних занять та інші форми контрольних заходів. Зі слів ЗДВО ознайомлення з формами контролю та критеріями оцінювання відбувається на першому навчальному занятті, інформація розсилається додатково в їх особисті кабінети та доступна на сайті СумДУ. НПП періодично нагадують таку інформацію ЗДВО. В СумДУ практикується збір інформації стосовно чіткості та зрозумілості форм контрольних заходів і критеріїв оцінювання (результати опитувань ЗДВО у 2021 (<http://surl.li/fsxqp>) та 2022 (<http://surl.li/ffeeq>) pp.). За підсумками проведеної роботи з перевірки Відомості СО, сайту кафедри та наданих гарантом матеріалів на додатковий запит ЕГ встановила, що в силабусах і регламентах ОК не завжди зазначаються критерії оцінювання до всіх форм проведення поточного контролю, а також наявні розбіжності в їх поясненні. Так, в регламентах окремих ОК (ОК «Міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур») політика оцінювання не збігається із Розділом 9 силабусу, згідно з яким реферат (підготовка, презентація, захист) оцінюється за 10 бальною шкалою. Однак в регламенті ОК оцінка реферату можлива від 0-12 балів, де 9-10 балів виставляються за не достатньо повно розкрити тему та надання відповіді на одне з двох запитань за темою реферату. Шкала оцінювання, яка використовується в силабусі ОК не містить оцінки за національною шкалою для заліку, який є підсумковою формою контролю за ОК. Аналогічна ситуація має місце в силабусі ОК 16. В силабусі та регламенті ОК 17 відсутня інформація стосовно підсумкової форми контролю. В силабусі цієї ОК есе може оцінюватися за 14 та 10 бальною шкалою, однак в регламенті інформація зазначається тільки про 14 бальне оцінювання. В РПНД багатьох ОК зазначається про виконання індивідуальних завдань, однак в таблицях їх Програм НД годин для цього не передбачено (ОК 15, ОК 14, ОК «Міжнародна охорона прав інтелектуальної власності» тощо), крім курсових робіт в окремих ОК. На сайті кафедри (<http://surl.li/gocio>) ЕГ виявила відсутність методичних матеріалів з багатьох ОК, РПНД яких було надано гарантом на додатковий запит ЕГ (відповідь від 13.04.2023). ЕГ також дійшла висновку стосовно потреби деталізації відмінностей визначень серед оцінок, які передбачені шкалою 100-бального оцінювання в Положенні про ООП в СумДУ, бо у використаних

формулюваннях, зокрема «з незначною кількістю помилок», «з кількома помилками», «з певною кількістю помилок», можливі неоднозначні інтерпретації для прийняття рішення стосовно обраної оцінки.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

В СумДУ порядок проведення атестації, створення та організація роботи екзаменаційних комісій з атестації визначені в Положенні про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій СумДУ з атестації ЗдВО. Згідно з його положеннями під атестацією запропоновано розуміти – встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту (<http://surl.li/gogkg>). За підсумками ознайомлення зі змістом Відомості про СО та спілкування з учасниками фокус-груп ЕГ встановила, що атестація у формі атестаційного кваліфікаційного екзамену та кваліфікаційного екзамену з іноземної мови передбачена тільки для ЗдВО, що навчаються за ОП 2021 та 2022 років набору. Формою атестації ЗдВО 2019 та 2020 рр. набору передбачено кваліфікаційну роботу бакалавра. ЕГ рекомендує СумДУ забезпечити розміщення в інституційному репозитарії повнотекстових варіантів захищених ЗдВО спеціальності «Міжнародне право» кваліфікаційних робіт бакалаврів, а також в перспективі забезпечити підготовку програми атестаційного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності як з урахуванням вимог ОП, так і вимог програми ЄДКІ. Враховуючи відсутність у спеціальності «Міжнародне право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Стандарту вищої освіти, обрані на ОП в СумДУ форми атестації ЗдВО не суперечать вимогам ст. 6 Закону України «Про вищу освіту» 2014 року.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В СумДУ правила проведення та оформлення контрольних заходів зазначені в Положенні про ООП в СумДУ (<http://surl.li/fezf>), методичній інструкції «Загальні вимоги до оформлення екзаменаційних матеріалів для контрольних заходів, що проводяться за тестовими технологіями» (<http://surl.li/gohln>) та Положенні про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій СумДУ з атестації ЗдВО (<http://surl.li/gogkg>). Як правило такі заходи проводяться у письмовій формі, у тому числі з використанням тестових технологій, що сприяє об'єктивності та неупередженості екзаменаторів. Однак у виключних випадках, насамперед для оцінювання мовних компетентностей, заходи підсумкового контролю можуть проводитися в усній формі. В окремих вмотивованих випадках (участь здобувача у програмі академічної мобільності, наявність у здобувача особливих освітніх потреб, карантинні обмеження тощо) університет може встановлювати індивідуальні терміни складання заліків та екзаменів або (та) проводити їх із використанням дистанційних технологій (платформа MiX (<http://surl.li/rudz>) або інші інструменти синхронної чи асинхронної комунікації, зокрема системи проведення відеоконференцій). Відповідно до матеріалів Звіту про результати опитування ЗдВО освітнього ступеня «бакалавр» щодо оцінювання якості реалізації ОП «Міжнародне право» у 2022 р., 21,4% опитаних на питання «Чи завжди форми контрольних заходів та критерії оцінювання є чіткими і зрозумілими?» надали відповідь «переважно так» (<http://surl.li/ffeq>). Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в СумДУ зазначені в наказі ректора «Про заходи щодо запобігання корупції» (<http://surl.li/ffbd>). Прикладів звернення до таких процедур на ОП «Міжнародне право» не було. Процедури повторного проходження контрольних заходів визначено в Положенні про ООП та регламентах ОК. На питання ЕГ пояснити процедуру повторного проходження (перескладання) контрольних заходів та чи звертались присутні на зустрічі ЗдВО до такої процедури, відповідь змогла надати тільки одна учасниця інтерв'ю, яка є старостою групи. Прикладів оскарження результатів контрольних заходів ЗдВО під час реалізації ОП «Міжнародне право» учасники інтерв'ю не навели.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В СумДУ політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності відображені у змісті різних наказів ректора. За їх допомогою в Університеті затверджено: види, форму, зміст та порядок підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу; Положення про групу сприяння академічній доброчесності; Кодекс академічної доброчесності; Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин; Методичну інструкцію щодо перевірки робіт на наявність академічного плагіату; Порядок оприлюднення кваліфікаційних робіт ЗдВО в інституційному репозитарії тощо (<http://surl.li/kguz>). Інституційне забезпечення академічної доброчесності в СумДУ складають: група сприяння академічній доброчесності; Комісія з етики та управління конфліктами (<http://surl.li/ffljs>); комісії з розгляду питань порушення академічної доброчесності (робочі комісії). Основним технологічним інструментом протидії порушенню академічної

добросовісності в частині виявлення академічного плагіату в СумДУ є програма «Strike Plagiarism». Технічним адміністратором та координатором використання цієї програми в СумДУ є бібліотека. Крім програми «Strike Plagiarism» в СумДУ також є можливість використання програми «Unicheck». Унікальність англійських текстів перевіряється через сервіс Grammarly. В ЗВО наявна практика популяризації академічної добросовісності через її включення у внутрішню культуру якості. Враховуючи відсутність випускників на ОП, база/репозитарій кваліфікаційних робіт зі спеціальності «Міжнародне право» відсутня. Її формування має бути започатковано згідно з вимогами Положення про академічну добросовісність та етику академічних взаємовідносин та Порядку оприлюднення кваліфікаційних робіт ЗдВО в інституційному репозитарії. Види суб'єктів та види реакцій в СумДУ на порушення академічної добросовісності закріплені в Положенні про академічну добросовісність та етику академічних взаємовідносин. Аналіз змісту Відомості про СО та спілкування з фокус-групами засвідчили факт виявлення в 2020 р. академічного плагіату в змісті курсової роботи ЗдВО, що навчалася на спеціальності «Міжнародне право». У зв'язку з невиконанням вимоги щодо усунення порушення академічної добросовісності в змісті курсової роботи, а також у зв'язку з наявністю незадовільних результатів навчання з інших ОК, ЗдВО була відрахована із СумДУ. В усіх інших випадках виявлення фактів порушень академічної добросовісності ЗдВО враховували рекомендації наукових керівників та своєчасно їх усували.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

В освітньому процесі СумДУ існує позитивна практика проведення опитувань ЗдВО стосовно чіткості та зрозумілості форм контрольних заходів і критеріїв оцінювання. Використання різних форм контрольних заходів, зокрема тестових завдань, що сприяє забезпеченню об'єктивності екзаменаторів. Врахування індивідуальних ситуацій та потреб ЗдВО під час визначення форм контрольних заходів; використання з цією метою дистанційних технологій (платформа MiX (<http://surl.li/rudz>) або інші інструменти синхронної чи асинхронної комунікації). Позитивною практикою є використання різних програм («Strike Plagiarism», «Unicheck») для виявлення порушень академічної добросовісності, а також відпрацьований механізм поєднання зусиль різних підрозділів СумДУ та НПП, що забезпечують викладання на ОП «Міжнародне право» в цьому напрямі діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Працюючи над розробкою та переглядом РПНД (силабусів та регламентів) ОК НПП рекомендується зазначити у їх змісті критерії оцінювання ЗдВО до всіх форм проведення поточного та підсумкового контролю, що використовуються в рамках ОК для досягнення ПРН на ОП «Міжнародне право». Гаранту до початку нового навчального року рекомендується забезпечити розміщення на сайті методичного забезпечення з ОК, що викладаються на основі різних ОП для ЗдВО спеціальності «Міжнародне право» різних років набору. СумДУ рекомендується до початку нового навчального року конкретизувати в Положенні про організацію освітнього процесу відмінності у визначеннях між різними видами оцінок, передбачених 100-бальною шкалою. СумДУ та гаранту до початку 2023-2024 навчального року з'ясувати у ЗдВО підстави не чіткості та не зрозумілості для них форм контрольних заходів, що використовуються на ОП «Міжнародне право», та викласти їх зміст в новій редакції. Гаранту ОП та НПП перед початком проведення контрольних заходів у весняному семестрі 2022-2023 навчального року рекомендується додатково обговорити існуючу в СумДУ процедуру повторного проходження контрольних заходів.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

За підсумками аналізу відповідності ОП «Міжнародне право» Критерію 5 ЕГ виявила поряд із сильними сторонами та позитивними практиками також наявність і слабких сторін її впровадження в освітньому процесі. Критичні недоліки реалізації СумДУ ОП «Міжнародне право» відсутні. Зважаючи на зазначене вище, ЕГ констатує відповідність ОП «Міжнародне право» рівню «В» Критерію 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів

навчання.

Проведений аналіз змісту табл. 2 Відомості СО засвідчив, що в цілому академічна та/або професійна кваліфікація задіяних до реалізації ОП «Міжнародне право» викладачів дозволяють забезпечити досягнення визначених ОП цілей і ПРН. До реалізації ОП безпосередньо долучено 17 НПП, серед яких: жіночої статі – 76%, а чоловічої – 24%; докторів наук – 12%, кандидатів наук – 88%; професорів – 6%, доцентів – 71%, без вчених звань – 23%; з сертифікатами В1/В2/С1 – 82%, без сертифікатів В1/В2 – 18%. Науково-педагогічний стаж залучених до реалізації ОП «Міжнародне право» викладачів становить до 10 років – 29%, а понад 10 років – 71%. Науковий ступінь з юридичних наук мають 11 викладачів, серед яких 3 є кандидатами юридичних наук зі спеціальності «Міжнародне право». За підсумками ознайомлення із зазначеними в табл. 2 Відомості СО назвами наукових публікацій задіяних до реалізації ОП «Міжнародне право» викладачів та отриманих у відповідь на додатковий запит від 13.04.2023 РПНД, ЕГ дійшла висновку, що не всі з них відповідають предмету вивчення ОК, викладання яких забезпечують такі викладачі. На думку ЕГ дискусійним в частині відповідності профілю дисципліни є публікації за такими ОК: ОК 7. Правнича аргументація (Славко А.С.) (Публікації відсутні в переліках Інформаційного та навчально-методичного забезпечення РП. В змісті РПНД не виявлено збігів із предметами досліджень зазначених в табл. 2 опублікованих праць. Серед зазначених публікацій тільки одна стаття опублікована у вітчизняному журналі (Український Щорічник з Європейських інтеграційних студій), який на момент проведення експертизи відсутній у переліку наукових фахових видань України); ОК 15. Порівняльне цивільне право (Чурилова Т.М.) (Публікації відсутні в переліках Інформаційного та навчально-методичного забезпечення РП. Предмет досліджень зазначених в табл. 2 публікацій не стосується безпосередньо порівняльно-правових аспектів цивільного права. В змісті РПНД не виявлено збігів із предметами досліджень зазначених в табл. 2 опублікованих праць.); ОК 12. Порівняльне судово-процесуальне право (Швагер О.А.) (Публікації відсутні в переліках Інформаційного та навчально-методичного забезпечення РП. В зазначеному в табл. 2 переліку публікацій тільки одна публікація надрукована у науковому фаховому виданні України, однак визначений в її назві предмет дослідження не виявлено у змісті РПНД); ОК 15. Порівняльне цивільне право (Плотнікова М.В.) (Публікації відсутні в переліках Інформаційного та навчально-методичного забезпечення РП. Предметом досліджень зазначених в табл. 2 публікацій є фінансові послуги та репродуктивні права людини. Публікації присвячені безпосередньо дослідженню порівняльно-правових аспектів цивільного права ЕГ не виявила.) ЕГ також встановила, що не всі фахові видання України, в яких опубліковані наукові статті НПП за ОП «Міжнародне право» відповідають спеціальності 293 «Міжнародне право» (наприклад, Журнал східноєвропейського права; Екологічне право; Правові горизонти) (<http://surl.li/gtxxw>).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

В СумДУ процедури конкурсного добору викладачів закріплено в Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних та педагогічних працівників Сумського державного університету та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (версія 09) (<http://surl.li/gldrz>). Прозорість процедур конкурсного добору забезпечується оголошенням на офіційному вебсайті СумДУ про проведення конкурсного відбору, терміни та умови його проведення (у тому числі й, за потреби, англійською мовою). Для проведення конкурсного відбору наказом ректора створюється центральна конкурсна комісія, до складу якої входять як представники керівного складу та менеджменту Університету, так і представники студентського самоврядування. Обов'язковою процедурою під час проведення конкурсного відбору (конкурсу) та вирішенні питань продовження трудових відносин без його проведення є звітування претендента на посаду про роботу в Університеті за попередній період. Результати звітування, а також висновки та пропозиції, таємного або відкритого голосування зазначаються в Інформаційній довідці щодо відповідності ОК освітньої та професійної кваліфікації. Конкурсному відбору також передують попереднє обговорення кандидатур претендентів на засіданні (зборах) кафедри. Для оцінки рівня професійної кваліфікації претендента кафедра може запропонувати йому попередньо прочитати пробні лекції, провести практичні заняття в присутності НПП Університету. На всіх рівнях конкурсного відбору претенденти мають право бути ознайомленими з висновками та рекомендаціями за результатами попереднього обговорення. Введене в дію рішення вченої ради або затверджене рішення конкурсної комісії є підставою для укладення ректором строкового трудового договору (контракту) з відповідною особою і видання наказу про прийняття її на роботу (переведення на іншу посаду, продовження трудових відносин). Під час зустрічі з керівником і менеджментом СумДУ ЕГ стало відомо, що для забезпечення необхідного рівня професіоналізму задіяних до реалізації ОП «Міжнародне право» викладачів, а також для проведення їх конкурсного добору активно використовуються показники опитувань ЗдВО. Учасники інтерв'ю від СумДУ визнали актуальність відкриття в перспективі магістратури зі спеціальності «Міжнародне право» та зазначили, що працюють над вирішенням проблеми відсутності доктора юридичних наук зі спеціальності «Міжнародне право».

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті, до реалізації ОП можуть залучатись професіонали-практики, представники наукових установ, експерти, які мають належний досвід у відповідній галузі, представники роботодавців (<http://surl.li/fezf>). За підсумками ознайомлення зі змістом Відомості СО та опрацювання інформації, отриманої у відповідях на додатковий запит і під час спілкування з фокус-групами, ЕГ дійшла висновку стосовно того, що на ОП має місце практика залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. Безпосередньо представники роботодавців залучались до: рецензування ОП (Відомість СО; відповідь на додатковий запит від 12.04.2023); участі в роботі Експертної ради роботодавців зі

спеціальності 293 «Міжнародне право» (відповідь на додатковий запит від 12.04.2023); надання пропозицій і зауважень прикладного характеру до змісту окремих ОК; удосконалення ОП шляхом введення нових вибірковок ОК; організації та забезпечення проходження ЗдВО практичної підготовки (відповідь на додатковий запит до п. 8 від 13.04.2023); проведення лекційних занять; роботи екзаменаційної комісії (відповідь на додатковий запит до п. 14 від 13.04.2023). Окремі учасники зустрічі до організації та/або реалізації освітнього процесу на ОП не залучались. На уточнююче питання стосовно наведення прикладів працевлаштування ЗдВО, що навчаються на ОП «Міжнародне право», або планів здійснення такої діяльності після отримання ними дипломів, було зазначено про факт здійснення трудової діяльності двох ЗдВО на посадах лаборантів в структурі ННІ права СумДУ. Стосовно планів забезпечити працевлаштування конкретних випускників ОП після отримання ними дипломів бакалаврів, учасники зустрічі від роботодавців відповідей не надали.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті, видами аудиторних занять є лекції, лабораторні та практичні заняття. Про можливість залучення професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців мова йде безпосередньо тільки щодо лекцій (<http://surl.li/fezf>). Проведений ЕГ аналіз змісту Відомості СО та спілкування з фокус-групами засвідчили наявність в СумДУ практики залучення професіоналів-практиків, експертів галузі та представників роботодавців до лекцій та інших видів занять із ЗдВО. Найчастіше такі залучення відбувались шляхом проведення відкритих лекцій, тренінгів, дискусій, вебінарів, просвітницьких заходів і професійно-орієнтованих зустрічей. В умовах поширення пандемії COVID-19 та повномасштабної агресії РФ проти України, залучення професіоналів практиків, експертів галузі та представників роботодавців до занять із ЗдВО в СумДУ відбувається з урахуванням належних заходів безпеки переважно в онлайн режимі.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Ознайомлення зі змістом Відомості СО та проведене інтерв'ювання учасників фокус-груп засвідчили наявність в СумДУ організованої діяльності, спрямованої на сприяння професійному розвитку задіяних до реалізації ОП «Міжнародне право» НПП як за рахунок власних програм Університету, так і у взаємодії з українськими та зарубіжними організаціями-партнерами. Нормативну основу такої діяльності складають різні документи нормативної бази системи управління якістю діяльності СумДУ, зокрема: Положення про підвищення кваліфікації співробітників СумДУ, педагогічних та науково-педагогічних працівників інших закладів освіти у СумДУ; Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних та педагогічних працівників СумДУ та укладання з ними трудових договорів (контрактів); Положення про Центр розвитку кадрового потенціалу; Положення про конкурс «Кращі науково-педагогічні працівники СумДУ» тощо (<http://surl.li/kguz>). Відповідно до їх положень, професійний розвиток НПП може здійснюватися у таких формах: підвищення кваліфікації; набуття інтернаціонального професійного досвіду; навчання; стажування; обміну думками з практиками та іншими викладачами тощо. Проведений аналіз змісту табл. 2 Відомості СО засвідчив наявність майже у всіх задіяних до реалізації ОП «Міжнародне право» НПП сертифікатів про підвищення кваліфікації в рамках СумДУ. Водночас документи, що підтверджують участь задіяних до реалізації ОП «Міжнародне право» НПП в заходах інших організацій, зокрема українських і закордонних ЗВО, із професійного розвитку наявні не у всіх. Серед прикладів процедур моніторингу рівня професіоналізму НПП в СумДУ доцільно згадати про проведення різних видів опитувань, наприклад, щорічного рейтингового оцінювання викладачів в конкурсі «Кращі науково-педагогічні працівники СумДУ», а також про врахування відповідних показників у рейтингу структурних підрозділів та під час визначення терміну контракту.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В СумДУ основні види засобів матеріального та/або морального заохочення розвитку викладацької майстерності визначено в Положенні про порядок надання щорічної грошової винагороди педагогічним працівникам за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків та Положенні про почесну грамоту (<http://surl.li/kguz>). В якості засобів стимулювання НПП Університету до створення та поширення нових сучасних форм і методів навчання для забезпечення високого рівня якості освіти, реалізації найкращих практик в організації освітньої діяльності, в СумДУ систематично проводять різні види конкурсів. НПП кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства неодноразово були переможцями та призерами таких конкурсів, а саме: О. Швагер та А. Славко – «Кращий викладач очима студентів» (2019-2020 н.р.); А. Славко та В. Завгородня – «Кращий викладач очима студентів» (2020-2021 н.р.); Н.П. Плотнікова, Т.М. Чурилова – «Педагогічні інновації» (2021 р.); В. Завгородня – «Кращі науково-педагогічних працівників» (2021-2022 н.р.); А. Славко та В. Завгородня – «Педагогічні інновації СумДУ» (2022 р.). Вагоме значення у справі стимулювання викладацької майстерності належить наявним в рамках внутрішньої господарської системи СумДУ у кожної кафедри суб-рахунків, фінансові нарахування на які здійснюються залежно від кількості ЗдВО, кількості ОК та навантаження, яке забезпечує кафедра. Зараховані на суб-рахунок кошти можуть використовуватись завідувачем кафедри на преміювання за наукову та освітню

діяльність, матеріальну допомогу та покращення матеріального забезпечення кафедри тощо. Крім цього в Університеті функціонує система відшкодування фактичних витрат за участь у програмах академічної мобільності у формі підвищення кваліфікації в зарубіжних ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Наявність у 82% задіяних до реалізації ОП «Міжнародне право» НПП сертифікатів B1/B2/C1. Прозорість процедур конкурсного добору та використання під час їх реалізації показників опитувань ЗДВО щодо професіоналізму НПП. Діючий механізм підвищення кваліфікації НПП в рамках СумДУ та проведення моніторингу рівня професіоналізму НПП за допомогою різних видів опитувань. Проведення щорічних конкурсів серед НПП, спрямованих на стимулювання розвитку їх викладацької майстерності. Функціонуюча в рамках внутрішньої госпрозрахункової системи СумДУ у кожній кафедрі суб-рахунків, фінансові нарахування на які здійснюються залежно від кількості ЗДВО, кількості ОК та навантаження, яке забезпечує кафедра.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

З урахуванням виявлених ЕГ в підкритерії 6.1. кількісних показників наукових статей опублікованих у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України, а також прикладів невідповідності у окремих НПП публікацій профілю ОК, викладання яких вони забезпечують, ЕГ рекомендує СумДУ, гаранту та НПП посилити роботу над збільшенням показників опублікованих НПП наукових праць, зміст яких корелює предмету вивчення ОК, викладання яких відповідні НПП забезпечують в рамках ОП «Міжнародне право», у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України та відповідають спеціальності 293 «Міжнародне право». Також ЕГ рекомендує посилити роботу в таких напрямках: отримання вчених звань доцента НПП, котрі їх ще не мають; збільшення показника проходження НПП заходів підвищення кваліфікації в інших організаціях; розміщення у відкритому доступі на сайті кафедри документів, що підтверджують участь НПП, задіяних до реалізації ОП «Міжнародне право», у заходах пов'язаних із їх професійним розвитком (підвищення кваліфікації, стажування тощо).

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

За підсумками перевірки відповідності ОП «Міжнародне право» Критерію 6 ЕГ дійшла висновку стосовно того, що в ОП поряд із позитивними практиками наявні також слабкі сторони, що потребують удосконалення. Слабкі сторони не критичні та можуть бути удосконалені СумДУ протягом одного-двох років. Наявність слабких сторін в рамках Критерію 6 засвідчує відсутність повної відповідності ОП «Міжнародне право» рівню «А», та розглядається ЕГ як підстава для виставлення рівня відповідності «В».

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

На ОП наявна достатня матеріально-технічна база для здійснення освітнього процесу в очному та дистанц. форматах. Під час фокус-групи для ознайомлення з матеріально-технічною базою членам ЕГ продемонстровано аудиторії у корпусі К3 для навчання здобувачів ОП (ауд. 317, 318), які оснащені комп'ютером, мультимедійним проектором та екраном для демонстрації навчальних матеріалів. Продемонстровано наявність аудиторій зі смарт-дошками, у яких відбуваються заняття з іноземної мови, а також комп'ютерний клас, залу для проведення вчених рад, конференцій та освітніх подій у т. числі за участі органів студ. самоврядування. У ході ознайомлення гарант продемонструвала ЕГ аудиторії кафедри міжн., європ. права та порівн. правознавства, зокрема наявність на робочих місцях викладачів комп'ютерів, веб-камер та іншого технічного обладнання, яке використовується для проведення занять у дистанц. форматі. Кафедра оснащена власним ноутбуком та переносним проектором, які використовуються під час навчального процесу. Гарант також продемонструвала наявність на кафедрі власних фондів наукової літератури, які використовуються здобувачами у ході виконання наукових робіт. Під час експертизи ЕГ

пересвідчилась у наявності на базі СумДУ юридичної клініки, яка сприяє досягненню визначених в ОП ПРН практичного спрямування та мети ОП – здобуття поглиблених практичних знань та умінь. Під час відкритої зустрічі кер-к юридичної клініки повідомила, що здобувачі даної ОП беруть участь у роботі юр. клініки. Члени ЕГ ознайомились з бібліотекою СумДУ, а саме з її центральною частиною та філією. Центральна частина бібл-ки оснащена фаховою літературою та періодичними виданнями, налічує 40 робочих місць, оснащених комп'ютерами, а також наявні проектор та інформаційні панелі. У бібліотеці встановлені електронні термінали, через які здійснюється пошук наявної літератури. Філія бібл-ки оснащена комп'ютерами для роботи здобувачів та вміщує навчальну та фахову літературу за даною ОП. На запит ЕГ, представник філії повідомила, що друківані примірники навчальної літератури датуються 2017-2023 рр., а електронні – 2020-2023 рр. Доступ до рекомендованої л-ри, електронних періодичних видань, онлайн-курсів та баз даних доступний для здобувачів також в онлайн форматі на інформаційному ресурсі бібл-ки СумДУ (<http://surl.li/gnzej>). Під час фокус-групи зі здобувачами даної ОП студенти підтвердили використання навчальних ресурсів бібліотеки, зокрема у дистанційному форматі. Бібліотека та навч. приміщення СумДУ оснащені мережею Wi-Fi, що було підтверджено у ході експертизи гарантом, співробітниками бібліотеки та здобувачами за ОП. Щодо фінансових ресурсів ЗВО під час фокус-групи з менеджментом СумДУ перший проректор та гарант повідомили, що кафедра отримує від ЗВО кошти на власний субрахунок, які використовуються для реалізації ОП, зокрема, для закупівлі навчальної літератури та технічного обладнання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Загалом, для здобувачів та викладачів за ОП надається безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та наукової діяльності в межах ОП. На веб-сайті СумДУ у розділі «Реєстр основної нормативної бази системи управління якістю д-сті СумДУ» (<http://surl.li/kguz>) розміщений Наказ «Про заборону прийому благодійних внесків від осіб, які навчаються в СумДУ» від 15.01.2007 №16-I (<http://surl.li/gofne>). Положення про надання платних послуг структурними підрозділами СумДУ, діяльність яких передбачає видачу освітніх документів (<http://surl.li/gofsb>) не регламентує доступу здобувачів до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів ЗВО на платній основі. Згідно з п.2.3 Правил користування Бібліотекою СумДУ (<http://surl.li/ffcb>) доступ до бібліотечних фондів, інформаційних ресурсів та автоматизованих робочих місць Бібліотеки є безкоштовним за умови пред'явлення читачького квитка. Згідно з Положенням про платні послуги Бібліотеки СумДУ (<http://surl.li/gofra>) та Наказом «Про організацію надання додаткових платних послуг Бібліотекою СумДУ» від 04.07.2022 (<http://surl.li/gofhu>) відсутні положення про доступ викладачів і здобувачів ВО до навчальних та інформаційних ресурсів бібліотеки в межах ОП на платних умовах. Під час ознайомлення з матеріально-технічною базою представник філії бібліотеки повідомила, що доступ до навчальних ресурсів здійснюється здобувачами особисто через абонемент бібліотеки або в режимі онлайн (через електронний каталог на сайті бібліотеки для зареєстрованих користувачів). Під час фокус-груп здобувачі повідомили, що в них наявна можливість користування ресурсами бібліотеки в очному та дистанційному режимі на безоплатній основі. Крім цього, як було повідомлено гарантом, кафедра забезпечує безоплатний доступ здобувачів до кафедральної бібліотеки, ноутбука та проектора. Під час фокус-групи з представниками органів студ.самоврядування СумДУ ЕГ з'ясувала, що участь здобувачів в університетських круглих столах, воркшопах, наукових конференціях, а також публікація тез доповідей є безкоштовними для здобувачів. На окрему увагу заслугоує наявність у ЗВО Положення про стимулювання студентів та їх керівників за досягнуті результати у конкурсах студ. наук. робіт та предметних олімпіадах всеукр. та міжн. рівнів (<http://surl.li/gofwe>), у якому визначено обсяг матеріальної винагороди студентам-призерам та їх керівникам за підсумками участі у міжн. та всеукр. конкурсах наукових робіт. Крім цього, гарантом надано ЕГ документи, які підтверджують фінансування ЗВО витрат НПП даної ОП на участь у Міжнародній літній школі у Варненському вільному університеті «Чорноризя Храбра» на період з 18.06.2021 по 29.06.2021.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

У ЗВО в цілому створені умови для безпечн. освітн. процесу, зокрема завдяки укриттю, яким оснащ. бібліотека та навч. корпус К3. Під час ознайомл. з мат.-техн. базою гарант продемонструвала ЕГ приміщ. сертифікованого укриття, яке оснащено аудиторіями та партами для навч. здобувачів під час повітр. тривоги, а також мережею Інтернет. На вході до приміщ. корпусу та всередині розміщені вказівники, які інформують про місцезнаходження укриття. На веб-сайті ЗВО розміщено документи, які регламентують організаційні пит. охорони праці – Полож. про сист. управління охороною праці в університеті (<http://surl.li/gogsf>), Інстр. на випадок пожежі в режимному приміщ. та інших надзвич. сит. (<http://surl.li/gogsn>) та ін. Гарант надала документи, які регламентують формат осв. процесу в умовах воєнного стану. Зокрема, згідно з Наказом від 29.08.2022 №0508-I у п.2.3 визначено, що офлайн заняття можуть проводити у корпусах, які «мають укриття цивільного захисту»; згідно з Наказом від 15.09.2022 №0740-VI у п.2.4 додаткового зазначено про необх. «постійно проводити роз'яснюв. роб. з викладачами та здобувачами щодо індивід. заходів профілактики та реагув. на виявлення симптомів коронавірусної хвороби»; згідно з Наказом «Про особлив. організації осв. процесу в 2022/2023 н.р.» у п.2.4 міститься вказівка «організувати проведення роз'яснюв. роб. серед учасників осв. процесу щодо необхідності обов'язкового переривання навч. у разі вклоч. сигналу «Повітряна тривога»; згідно з Наказом від 09.03.2023 №0215-VI визначено необхідність проходж. онлайн-курсу «Правила поведж. з вибухонебезпечн. предм.» для співробітників ЗВО. Під час фокус-груп здобувачі повідомили, що для них проводиться роз'яснюв. робота щодо техніки безпеки під час повітр. тривог. ЕГ пересвідчилась, що для задовол. потреб та інтересів здобувачів у приміщ. навч. корпусу наявні спортивні зали для різних видів спорту та

зали для провед. конференцій і круглих столів; у приміщ. бібліотеки та Конгрес-центру (<http://surl.li/gohev>) наявні аудиторії для провед. наукових та культ.-масових заходів, а також коворкінг для здобувачів; для проживання на території студмістечка функціонують гуртожитки. У с. 18 СО вказано про задоволення інтересів здобувачів через платформу «Соціальне обличчя СумДУ» (<http://surl.li/ffsg>). Під час фокус-групи предст. студ.самоврядування продемонстрували ЕГ аудиторії органів студ.самоврядування, які вик. для здійсн. їхньої д-сті та проведення культ.-масових заходів. У ЗВО функціонує Психологічна служба (<http://surl.li/ffpx>), про діяльність якої здобувачі поінформовані, а деякі з них брали участь у психологічних тренінгах. Для врахування інтересів та потреб здобувачів проводяться опитув., доступ до яких здійснюється через Особистий кабінет, через групи у соціальних мережах, кураторів груп та ін.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітня та інформаційна підтримка здобувачів ВО за ОП загалом є достатньою. Як зазначено на с. 18 СО, вона здійснюється навч. відділом, деканатом, випусковою кафедрою, а також за допомогою інституту кураторства (для здобувачів 1 курсу), офіційного веб-сайту СумДУ, сайту ННІ права, сайту кафедри та ел. сервісу «Особистий кабінет». ЕГ було встановлено, що здобувачі даної ОП обізнані зі способами зв'язку з деканатом, кафедрою та НПП. Зокрема, здобувачі повідомили, що для комунікації зі співробітниками ЗВО вик. різні способи зв'язку (платф «Особистий кабінет», платф. дистанц. навчання «Mix learning» тощо). Під час зустрічі здобувачі продемонстрували ЕГ Особистий кабінет шляхом демонстр. екрану. На даній платф. є доступ до переліку дисциплін по семестрах, розкладу занять, телефонного довідника, форми для проходж. опитування здобувачів, форми для оцінюв. дисциплін, роботи НПП та якості технічного обладн., доступ до платф. дистанц. навчання «Mix», якими вони безпосередньо користуються. У ЗВО провод. опитув. здобувачів за ОП, рез-ти яких розміщені на веб-сайті ЗВО за 2021 р. (<http://surl.li/fsxqp>) та 2022 р. (<http://surl.li/ffeeq>). У СО (с. 18) вказано, що освітня підтримка здобувачів здійснюється також шляхом провед. індивід. консультацій в очному та онлайн форматі за графіком (<http://surl.li/gokla>), у якому міститься розклад консультацій, номер аудиторії та лінк на платф. Google meet. Окремо слід відзначити інформув. здобувачів про академічні та професійні м-сті через телеграм-канал Jus Gentium (<http://surl.li/gokly>). Під час фокус-групи представники студ. самоврядування повідомили, що для проведення наукових та культ.-масових подій ЗВО надає організаційну та фінансову підтримку, зокрема через наявність в органів студ. самоврядування ННІ права власного субрахунку. На базі ЗВО над. консультативна підтримка здобувачів ВО за ОП щодо проходж. практики (представник відділу практики повідомила, що інф. про проходж. пр-ки розміщ. на веб-сайтах відділу та ЗВО; кафедра провод. організаційні зустрічі щодо проходж. пр-ки); заст. директора ННІ права з пит. працевлаштув. повідомив, що для здобувачів проводяться інструктажі щодо баз пр-ки та ведеться перелік органів і установ для працевлаштув. На базі ЗВО діє Психологічна служба (<http://surl.li/ffpx>), яка надає психологічну доп. здобувачам. У СО (с.18) вказано, що ЗВО виконує зобов'язання щодо забезпеч. 1 здобувача-сироти за даною ОП; передбачається отрим. соц. стипендій та субсидій для прожив. у гуртожитках для здобувачів пільгових категорій. Іншими прикладами соц. підтримки здобувачів на базі ЗВО є проєкт «Університет дружній до сім'ї» (консультаційна підтримка для матерів-студенток); д-сть студентської соціальної служби (<http://surl.li/gokss>), Центру підтримки сім'ї (<http://surl.li/goktf>), відділу соціальної роботи зі студентською молоддю СумДУ (<http://surl.li/goktp>), спортивно-оздоровчого центру СумДУ «Універ» (<http://surl.li/gokty>) тощо.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У ЗВО в загальному створені умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Згідно з п.12 Правил прийому до СумДУ (<http://surl.li/golif>) СумДУ забезпечує відповідні умови для проходження фахових іспитів та вступних іспитів для осіб з особливими освітніми потребами. У ЗВО діє Положення про організацію інклюзивного навчання здобувачів ВО в СумДУ (<http://surl.li/golsh>), у якому регламентуються організаційні умови та особливості інклюзивного навчання. На веб-сайті ЗВО є розділ «Для осіб з особливими освітніми потребами» (<http://surl.li/ffqe>), у якому міститься інформація про перелік можливостей для навчання таких осіб. Зокрема, на сайті зазначено, що для студентів з особливими освітніми потребами, які мають захворювання опорно-рухового апарату, але відвідують університет, складається розклад занять в навч. корпусах обладнаних пандусами та ліфтами або лише на першому поверсі іншого навчального корпусу без ліфту; також наявна можливість навчання у дистанційному форматі. Під час зустрічі з працівниками структурних підрозділів ЗВО представник навчального відділу підтвердила, що не дивлячись на відсутність здобувачів з особливими освітніми потребами за даною ОП, передбачається підлаштування освітнього процесу (формування розкладу та проведення занять на 1 поверсі) для таких осіб. Під час ознайомлення з матеріально-технічною базою в навчальному корпусі К3 гарант продемонструвала наявність при вході до будівлі кнопки для виклику черговою особою для супроводження осіб з обмеженою мобільністю, а також наявність всередині приміщення переносних пандусів на сходах. Гарант також повідомила, що на 1 поверсі будівлі знаходиться окремий стіл з комп'ютером для надання консультацій особам з особливими освітніми потребами. Бібліотека ЗВО та Конгрес-центр також оснащені пандусами для безперешкодного потрапляння до будівель, що було продемонстровано ЕГ під час експертизи. При вході до юридичної клініки ЗВО пандуси відсутні, проте наявне оголошення для зв'язку з черговою особою. Навчальний корпус К2, який за словами гаранта раніше використовувався здобувачами даної ОП для навчання, також оснащений пандусами для вільного пересування. Згідно з технічним звітом за рез-ми технічного обстеження будівлі та приміщень навч. корпусу №2 СумДУ (вул. Петропавлівська, 57) на відп-сть державним стандартам, буд. Нормам і правилам щодо доступності для осіб з інвалідністю та інших мало мобільних груп населення

(<http://surl.li/golgg>) встановлено відп-сть вимогам щодо відсутності перешкод на вході в будівлю, наявності умов щодо безперешкодного та безпечного пересування всередині будівлі. У центральному корпусі ЗВО наявний спеціальний ліфт для підняття осіб з обмеженою мобільністю та вільного пересування до актовї зали (<http://surl.li/golfw>). Згідно з СО (с. 19) у ЗВО реалізується проект «Університет дружній до сім'ї» (<http://surl.li/ftsq>) для створення рівних можливостей в отриманні освіти матерями-здобувачками.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО в цілому врегульовано на нормативному рівні порядок виріш. конфліктних ситуацій. На веб-сайті СумДУ у розділі «Реєстр основної нормат. бази системи управління якістю діяльності СумДУ» розміщена низка локальних нормат. актів, які визначають порядок виріш. конфліктних ситуацій у різних сферах освітнього процесу. Так, згідно з Наказом «Про заходи щодо запобігання корупції» (<http://surl.li/golnw>) передбачено порядок урегулювання реального/потенційного конфлікту інтересів співробітників ЗВО, встановл. формуляри повідомлення про конфлікт інтересів та службов. записки щодо пропозицій врегулюв. конфлікту інтересів. У ЗВО діє Порядок роботи уповноваженої особи з пит. запобігання та виявл. корупції під час провед. вступної кампанії 2022 р. у СумДУ (<http://surl.li/golot>), згідно з яким вона здійснює моніторинг роботи приймальної комісії на предмет дотрим. антикорупц. законодавства, надає консультації абітурієнтам, одержує повідомл. про вчин. корупційних або пов'яз. з корупцією правопорушень та вживає заходів щодо їх припин. У Кодексі корпорат. культури СумДУ (<http://surl.li/golpq>) визначені вимоги до поведінки учасників освітн. процесу у сфері корпоративної культури та види відп-сті за їх порушення. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<http://surl.li/golqa>) регламентує порядок виявлення фактів порушення академічної доброчесності, структурні підрозділи, які вик. контролюючу функцію у цій сфері, порядок розгляду справи за фактом такого виявлення та види відповідальності. На базі ЗВО діє Комісія з етики та управління конфліктами (<http://surl.li/golro>), до повноважень якої, крім розгляду конфліктів, пов'яз. із порушенням академічної доброчесності та академ. етики, відноситься розгляд конфліктів щодо дотримання прав та обов'язків учасників осв. процесу, проявів булінгу, сексуальних домагань та ін. Крім цього, на нормативному рівні передбачено діяльність Комісії з профілактики правопорушень студентів СумДУ (<http://surl.li/golss>), спрямовану на профілактику та розгляд порушень студентами Правил внутрішн. розпорядку СумДУ та ін. У Положенні про запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в СумДУ (<http://surl.li/atzzv>) передбачений порядок реагування на випадки булінгу у ЗВО. На веб-сайті ЗВО (<http://surl.li/golun>) міститься оголош. про електронну скриньку канцелярії ЗВО та адресу, на яку можна повідомити про факти дискримінації, сексуальні домагання, булінг та інші прояви неетичної поведінки. Під час зустрічі з менеджментом ЗВО на запит ЕГ було повідомлено, що фактів формального вирішення конфліктів за даною ОП не було, проте був наведений приклад, коли були враховані зауваження студентів щодо якості викладання одного з викладачів. Здобувачі під час фокус-групи цей приклад підтвердили і зазначили, що поінформовані про м-сть звернутись до викладачів або через сайт ЗВО у разі виникн. конфліктних ситуацій. Представники органів студ. самоврядування повідомили, що конфліктні ситуації під час освітнього процесу не виникали.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічна база ЗВО сприяє досягненню окремих програмних результатів навчання, визначених освітньою програмою. Зокрема, можливість участі здобувачів у роботі юридичної клініки СумДУ сприяє досягненню програмного результату навчання ПРН 6 («Забезпечувати юридичний супровід міжнародних публічних відносин і міжнародних приватних відносин, захищати за допомогою міжнародних та національних правових механізмів права та інтереси фізичних і юридичних осіб, національні інтереси держави Україна, використовувати інструменти перехідного правосуддя та відповідальності за національним і міжнародним правом»). Наявний у бібліотеці ЗВО доступ до навчальної та фахової літератури в очному та дистанційному форматах сприяє досягненню таких програмних результатів навчання, як ПРН 7 («Використовувати практику Європейського суду з прав людини, інших міжнародних судових та арбітражних органів, теоретичні знання з міжнародного і національного права для обґрунтування і захисту власної позиції, захист інтересів клієнта та в інших професійних цілях»), ПРН 14 («Використовувати вітчизняні, іноземні та міжнародні бази нормативних документів і судової практики, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації щодо міжнародних і національних правових процесів і явищ...»), ПРН 15 («Знати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного та національного права, володіти навичками науково-дослідної роботи, інтерпретувати результати наукових досліджень та враховувати їх у практичній професійній діяльності»). Наявність в навчальних аудиторіях та в аудиторіях кафедри обладнання для проведення занять в дистанційному форматі (комп'ютери, мікрофони, веб-камери, проектори, телевізори, смарт-дошки) відповідає потребі забезпечення відеоконференцзв'язку під час освітнього процесу. Наявність у приміщенні навчального корпусу укриття з облаштованими місцями для продовження навчального процесу сприяє безпеці освітнього середовища.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

На веб-сайті ЗВО у відкритому доступі відсутня інформація про канали зв'язку з уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції (електронна пошта для звернення міститься лише у Порядку роботи уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції під час проведення вступної кампанії 2022 р. у СумДУ), а також з Комісією з етики та управління конфліктами, що може стати перешкодою для вирішення конфліктних ситуацій, пов'язаних із корупційними проявами та/або порушенням етики академічних взаємовідносин, порушенням академічної доброчесності. Рекомендації: До початку 2023/2024 навч. року забезпечити оприлюднення на веб-сайті ЗВО каналів комунікації з уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції та Комісією з етики та управління конфліктами з метою забезпечення відкритого доступу здобувачів до вирішення конфліктних ситуацій у сферах, пов'язаних з корупційними проявами, порушенням етики академічних взаємовідносин та порушенням академічної доброчесності.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітня програма «Міжнародне право» та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 7 «Освітнє середовище та матеріальні ресурси». За результатами аналізу відомостей про самооцінювання та виїзної акредитаційної експертизи встановлено повну відповідність підкритеріям 7.1 («Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання»), 7.2 («Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми»), 7.3 («Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси»), 7.4 («Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою»), 7.5 («Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою»). Водночас виявлено несуттєві недоліки за підкритерієм 7.6 («Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми») – в частині відсутності на веб-сайті ЗВО каналів комунікації з уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції та Комісією з етики та управління конфліктами. Виявлені недоліки суттєво не впливають на функціонування освітньої програми та досягнення цілей і програмних результатів, визначених у ній, і можуть бути усунуті у процесі поточної діяльності ЗВО.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

У цілому ЗВО дотрим. визначених процедур розробл., затвердж., моніторингу та перегляду ОП у СумДУ. Дані процедури регулюються Положенням про освітню програму ВО (<http://surl.li/ffqp>), Положенням про систему забезпечення якості ВО (<http://surl.li/gosyj>), Методичною інструкцією про загальні вимоги до структури, змісту та оформлення ОП (<http://surl.li/ffqj>) на основі Політики забезпеч. якості освітньої діяльності та якості ВО (<http://surl.li/fdygr>). Етапи розробки ОП врегульовані у п.6.1 Полож. про ОП ВО, етапи затвердження у п.6.2, а етапи оновл. та модернізації ОП – у п.6.3. Розробка ОП включає визнач. доцільності відкриття нової ОП; обґрунтув. необхідності запровадження ОП; прийняття ректором ріш. щодо доцільності відкриття нової ОП; утворення робочої проектної групи ОП (РПГ); організація обговорення ОП зовн. та вн. стейкхолдерами РПГ. Затвердження ОП включає попереднє узгодж. з ректором ЗВО; розгляд пакету документів Радами із забезпеч. якості осв. діяльності та якості; прийняття ріш. щодо відкриття нової ОП вченою радою. Згідно з п.6.3.4 Положення ОП «як правило, має щорічно переглядатись та оновлюватись». Підставою для оновл. ОП є ініціатива та пропозиції РПГ, висн. експертної ради роботодавців, рез-ти опитувань та ін. Згідно з СО с. 19 результати оновлення ОП відбиваються в елементах ОП (навч. план, РП НД та ін.). На запит ЕГ в ел. кабінеті акредитаційної справи було надано протоколи онлайн засідань РПГ ОП «Міжн. право», які відбувалися у 2021-2022 рр. На розгляд РПГ виносились пит. модернізації ОП, розшир. кола роботодавців до проектування і реалізації ОП, аналізу опитування здобувачів за ОП, розгляду роб. програм ОК, оновл. каталогу вибірок. дисциплін та ін. В ел. каб. акредитаційної справи також додано протоколи засідань експ. ради роботодавців, які відбувалися протягом 2019-2022 рр., Табл. пропозицій та зауважень стейкхолдерів СумДУ до ОП, які надавалися під час громадського обговор. у 2021 р. Щодо змін, які вносилися за рез-ми цих процедур, у СО с.19 вказано про включ. до ОК «Вступ до теорет. юриспруденції» модулю «Правові системи сучасності»; переміщення ОК «Історія міжн. права» на 2 курс навчання, збільш. к-сті аудиторних год. з іноземної мови

(підтверджено НПП під час фокус-груп); впровадж. ОК «Порівняльне судове право», «Перехідне правосуддя», «Методика правозастосування: поглибл. курс»; замінено кваліфікаційну роб. кваліфікаційним екз. В ел. каб. акредитаційної справи гарант надала приклад внесення змін до РП дисц. «Міжнародне право» (змінено к-сть кредитів, додано викладання англ. мовою, внесені корективи до змісту РП) і зазначила про дисц., які були додані в рез-ті модернізації ОП у 2021 р. Під час фокус-груп НПП повідомили, що основними способами оновл. ОП є засідання РПГ та кафедри, врахув. рек-цій роботодавців, оновлення ОК та ін. НПП було наведено приклад включ. до ОК «Міжн. захист прав людини» теми, пов'язаної зі Стамбульською конвенцією (після її ратифікації). Викликів, які виникали при процедурі перегляду ОП, не виявлено.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі ВО за ОП безпосередньо беруть уч. у перегляді ОП, позиції здобувачів враховуються ЗВО. Під час експертизи ЕГ встановила факт участі деяких здобувачів у складі РПГ ОП (згідно з доданими в ел. каб. акредитаційної справи протоколами онлайн засідань РПГ ОП «Міжн. право» на засіданнях були присутні здобувачі Нагорна А.О., Баранюк Т.М., Касьян А.В., Степка М. Б., Шокорова Д.Г.). Згідно з протоколами пропозиції здобувачів враховуються, зокрема, щодо включ. до каталогу вибірок. дисциплін ОК для вивч. земельн. та екологічн. права, перенесення НД «Історія міжн. права» на 2 курс та ін. Під час фокус-групи зі здобувачами Баранюк Т.М. повідомила, що брала уч. у засіданнях РПГ ОП та надавала пропозиції щодо навч. процесу. У таблиці пропозицій та зауваж. стейкхолдерів до ОП (відповідь на запит ЕГ від 12.04.2023) з числа здобувачів відображена пропозиція Нагорної А.О. щодо збільшення к-сті аудиторн. годин з іноземної мови, яка врахована РПГ. У ЗВО діє система опитувань здобувачів. У Положенні про організацію оцінювання здобувачами ВО якості осв. діяльності при виченні навч. дисциплін (<http://surl.li/ffbe>) регламентуються пит. організації опитув. здобувачів, методика оцінюв. якості організації осв. д-сті при вивч. навч. дисциплін та ін. Згідно з п 2.6 Положення опитув. здобувачів провод. після завершення вивч. дисципліни; участь в опитуванні є добровільною (п.2.8) та анонімною (п.2.11); у Положенні міститься зразок пит. до анкети. Положення про організацію оцінювання здобувачами ВО якості ОП (<http://surl.li/govnf>) передбачає оцінювання якості ОП 1 раз на рік (п.2.5). Під час фокус-груп здобувачі повідомили, що проходять опитув. через Особистий кабінет або телеграм-чати з НПП та кураторами. Під час зустрічі з предст. структурних підрозділів було повідомлено, що організаційне забезпечення опитувань та узагальн. зібраної інф. здійснює Бюро моніторингу якості ВО. Рез-ти опитувань здобувачів щодо якості даної ОП розміщені на веб-сайті ЗВО за 2021 р. (<http://surl.li/fsxqrp>) та 2022 р. (<http://surl.li/ffeeq>). Результати свідчать в цілому про задоволеність здобувачів осв. процесом за даною ОП. Проте, у графіках не відображ., чи надавалися відповіді на пит. відкритого х-ру щодо пропозицій по змісту та реалізації ОП (дане питання передбачене Положенням про оцінюв. якості ОП у СумДУ). Під час фокус-групи представники студ. самоврядування повідомили ЕГ, що у ЗВО проводиться конф. «Навч. процес очима студентів» (<http://surl.li/ehyqu>) для обговор. навчального процесу і провод. опитування від органів студ. самоврядування. Під час перегляду та оновл. ОП органи студ. самоврядування власних пропозицій не надавали. На запитання ЕГ повідомили що представників ОП «Міжн. право» в органах студ. самоврядування немає, проте гарант під час фінальної зустрічі повідомила, що 1 здобувачка входить до їх складу. Щодо д-сті Студентської агенції співдії якості вищої освіти здобувачі повідомили, що чули про її діяльність, проте не поінформовані про участь здобувачів ОП у її складі.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці загалом беруть участь у процесі перегляду ОП та надають свої рекомендації щодо вдосконалення змісту ОП. У СО с. 20 зазначено про різні форми залуч. до розробки та формув. змісту ОП роботодавців та практиків у сфері права, серед яких рецензування ОП заст. голови господарського суду Сумської обл. О. Сог'яненко у 2018 р. (додатки) та головним спеціалістом відділу багатостороннього співробітництва Деп-нту міжн. співробітництва МВС України М. Ключко у 2021 р. (<http://surl.li/fdzcp>). Відповідно до СО с.20 роботодавці залуч. до РПГ ОП: адвокат, координатор Громадської приймальні УГСПЛ в м. Суми В. Виноградов надавав пропозиції про посл. акцентів на впровадж. міжн. стандартів прав людини за ОП. Дана пропозиція відображена у протоколі засід. РПГ ОП №3 від 14.09.2021 та була підтверджена В. Виноградовим під час фокус-групи. Залучення роботодавців здійснюється також через діяльність експертної ради роботодавців (ЕРР) за даною ОП. Склад ЕРР відображений на веб-сайті ЗВО (<http://surl.li/csjxw>). На запит ЕГ в ел. кабінеті акредитаційної справи гарантом було надано протоколи засідань ЕРР, у яких відображені пропозиції роботодавців для даної ОП. Такі пропозиції, серед іншого, включали необхідність розширення вик. практико-орієнтованих методів навчання (протокол №1 від 15.06.2020); включ. до каталогу вибірок. дисциплін курсу, спрямов. на вивч. митного права (протокол №2 від 20.10.2020); схвалення програми виробничої пр-ки здобувачів (протокол №1 від 26.08.2021); схвал. проекту ОП для подальшого затвердження в СумДУ (протокол №2 від 10.09.2021); схвал. програми переддипломної практики та підтримання оновлення каталогу вибірок. дисциплін (протокол №2 від 23.08.2022). Пропозиції роботодавців, зокрема Свистунової І.П. щодо посл. процесуально-правової підготовки здобувачів було враховано шляхом збільш. до 10 к-сті кредитів для ОК «Порівняльне судово-процесуальне право» (Табл. пропозицій та зауважень стейкхолдерів СумДУ). Згідно з СО с. 20 роботодавці беруть уч. у роб. екзаменаційних комісій. В ел. кабінеті акредитаційної справи гарант надала Наказ «Про затвердж. складу екзаменаційних комісій на 2023 календ. рік», за яким до скл. комісії з числа роботодавців включені Довгонюк Р.М. (заступник директора з правової роб. АТ «Сумиобленерго»), Прокопенко В.К. (директор ТОВ «Імпексторг»), Осіпова О.О. (суддя Сумського окружного адміністративн. суду). Під

час фокус-групи з роботодавцями суддя Господарського суду Сумської обл. Ю.Джепа повідомила, що надавала усні рекомендації щодо збільш. к-сті годин за навч. дисц. «Господарський процес»; О.Осіпова пропонувала включ. до змісту ОК тему про адм. послуги; Р.Довгонюк пропонував включити НД у сфері митного права, що було враховано за ОП; завідувачка сектору з пит. забезпеч. д-сті Уповноваженого у спр. ЄСПЛ Є.Ткаченко повідомила, що до перегляду та оновлення ОП не залучалась, але проводила лекції для здобувачів; нач. Юридичного відділу ПСП «Слобожанщина Агро» О. Волик повідомила, що пропозицій щодо ОП не надавала.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Оскільки перший випуск здобувачів за даною ОП відбудеться у 2023 р., практики збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників цієї ОП відсутні. На базі ЗВО діє Примірне Положення про Асоціацію випускників СумДУ (<http://surl.li/gozxm>), Примірне Положення про Асоціацію випускників кафедри (спеціальності) (<http://surl.li/gozyi>), які передбачають ведення інформаційної бази даних випускників кафедри (спеціальності) та забезпечення зв'язку з випускниками. Крім цього, наказ «Щодо посилення роботи по взаємодії з випускниками» (<http://surl.li/gozyr>) регламентує необхідність активізації налагодження системи зворотного зв'язку із випускниками здійснюється шляхом анкетування або опитування за допомогою соціальних мереж чи інших форм зв'язку; організувати наповнення та актуалізацію бази даних успішних випускників кафедр. У ЗВО також діє студентський центр сприяння працевлаштуванню студентів і випускників СумДУ відповідно до Положення (<http://surl.li/gozyk>). Згідно з СО с.20 на веб-сайті СумДУ (<http://surl.li/bdmwt>) та Інституту (<http://surl.li/ffruz>) розміщена інформація про відомих випускників ЗВО. Згідно з СО с. 20 на кафедрі підтримується співпраця з випускниками спеціальності «Право» СумДУ та Української академії банківської справи. Ураховуючи вищевикладене, рекомендуємо Асоціації випускників ЗВО / кафедри протягом року після випуску до 30.06.2024 р. провести анкетування випускників ОП «Міжнародне право» бакалаврського рівня 2023 р. випуску з метою визначення їх кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Внутрішня система забезпечення якості ВО СумДУ згідно з Положенням (<http://surl.li/eovex>) складається з 5 рівнів (п.3): здобувачі ВО; ЕРР, випускові кафедри, групи забезпеч. спеціальностей, РППГ; рівень інституту/факультету, Рада із забезпеч. якості ВО інституту/фак-ту; загальноуніверситетський рівень – Рада із забезпеч. якості ВО СумДУ, Центр забезпеч. якості ВО, орг. студ. самоврядування та ін. структурні підрозділи; орг. загального управління (наглядова та вчена рада, ректор). Згідно з СО с.21 для вдосконалення ВСЗЯ на рівні кафедр, у СумДУ здійснюється щорічна перевірка їх діяльності за системою критеріїв і показників перевірки, розроблених Бюро моніторингу якості вищої освіти. Під час фокус-групи з представниками структурних підрозділів ЗВО начальник Бюро моніторингу якості ВО Центру забезпечення якості ВО повідомила, що Бюро узагальнює інформацію, зібрану за результатами опитування здобувачів двічі на рік (за підсумками семестру); крім цього, моніторинг якості ВО здійснюється шляхом проведення конкурсу «Кращий викладач очима студента» (<http://surl.li/ffce>) та шляхом внесення корективів до ОП за результатами проходження НПП підвищення кваліфікації. За словами начальниці Бюро дана інформація потім передається менеджменту ЗВО і кафедрі та надаються рекомендації для вдосконалення якості освітнього процесу, контроль за виконанням яких здійснює Бюро. Щодо недоліків, які були виявлені на ОП начальниця Бюро навела приклади виявлених за результатами опитування здобувачів недоліків у вигляді низької практикоорієнтованості деяких НД в частині формування soft skills та наявності випадків академічної не доброчесності. Щодо таких випадків Бюро надає інформацію на кафедру для реагування. У СО с.21 наведені приклади реагування на такі випадки у перші 2 роки реалізації ОП, зокрема, не продовження контракту з викладачкою, яка демонструвала низький рівень якості освітньої діяльності; вжиття додаткових заходів з популяризації академічної доброчесності тощо. Ці та інші приклади реагування на виявлені недоліки в реалізації ОП, зазначені в СО с.21, були підтверджені НПП та здобувачами під час фокус-груп.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Результати зовнішнього забезпечення якості ВО в цілому беруться до уваги під час удосконалення ОП. У СО с.21 наведені рекомендації за результатами акредитаційної експертизи за ОП «Медичне право» магістерського рівня. Зокрема, враховані рекомендації щодо посилення розвитку міжнародної академічної мобільності та участі НПП у міжнародних конференціях (підтвердження участі НПП у міжнародній конференції у Болгарії 2021 р. надано в ел. кабінеті акредитаційної справи), залучення іноземних викладачів до викладання та спільних публікацій (<http://surl.li/fuseg>). Під час відкритої зустрічі з ЕГ був присутній Матеуш Каміонка, який підтвердив роботу в СумДУ та викладання дисциплін для здобувачів ОП. Здійснюються заходи щодо відкритості оприлюднення проектів ОП для громадського обговорення (що підтверджується розміщеною на веб-сайті ЗВО Таблиці пропозицій стейкхолдерів щодо ОП); наявні можливості залишати пропозиції до змісту та якості ОП (<http://surl.li/ffsuo>), зокрема у відкритому доступі розміщена електронна адреса для надсилання пропозицій, онлайн-форма

(<http://surl.li/obui>) та дати, протягом яких можна надати такі попозиції. Також враховані вимоги щодо розміщення на веб-сайті ЗВО інформації про ОП різних років вступу та проектів ОП для громадського обговорення, які доступні у Каталозі ОП (<http://surl.li/ffbo>).

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

На нормативному рівні система внутрішнього забезпечення якості ВО у СумДУ врегульована у Положенні про систему забезпечення якості ВО СумДУ (<http://surl.li/grasv>) та складається з 5 рівнів, які охоплюють здобувачів, внутрішніх стейкхолдерів розробки, затвердження, моніторингу та перегляду ОП, рівня інституту/факультету та загально університетського рівня, які представлені Радами із забезпеч. якості ВО інститутів/факультетів (<http://surl.li/gpatj>) та ЗВО (<http://surl.li/gpatp>), а також іншими структурними підрозділами, серед яких Центр забезпечення якості ВО (<http://surl.li/gpatu>). Підтриманню культури якості ВО за ОП також сприяє наявність на рівні ЗВО Кодексу академічної доброчесності (<http://surl.li/ffbb>) та Кодексу корпоративної культури (<http://surl.li/ffay>). Як встановлено ЕГ під час аналізу СО та дистанційної експертизи, у ЗВО наявні механізми залучення учасників академічної спільноти до процесу внутрішнього забезпечення якості ВО. Зокрема, встановлено участь здобувачів у складі РПГ даної ОП, які надають пропозиції щодо удосконалення освітнього процесу, поширеною є практика проведення періодичних опитувань здобувачів ОП з метою визначення їх задоволеності якістю та змістовним наповненням освітнього процесу. Протягом фокус-групи з представниками структурних підрозділів начальник Бюро моніторингу якості ВО повідомила, що Бюро здійснює узагальнення результатів опитування здобувачів, та надає їх разом із рекомендаціями по вдосконаленню освітнього процесу керівництву ЗВО та кафедрам. У ЗВО також наявні практики поширення культури якості ВО серед здобувачів та НПП шляхом проведення онлайн-конференцій «Навчальний процес очима студентів» (<http://surl.li/ehuyq>), конкурсу «Кращий викладач очима студентів» (<http://surl.li/gpavf>) з метою поширення кращих практик викладання навчальних дисциплін та додаткового стимулювання і мотивації НПП до підвищення якості освітнього процесу. Крім цього, згідно з СО с.21 на базі ЗВО проводяться постійні семінари для викладачів з метою підвищення їх здатності реалізовувати політику ЗВО у сфері забезпечення якості ВО. Під час фокус-груп з НПП викладачі повідомили, що беруть участь у процедурах із забезпечення якості ВО, зокрема шляхом надання рекомендацій по вдосконаленню навчальних дисциплін (наприклад, за побажанням викладача іноземної мови було збільшено кількість кредитів з даної НД) та залучення здобувачів до проходження опитувань за результатами вивчення НД. Здобувачі під час зустрічі з ЕГ повідомили, що регулярно проходять опитування шляхом оцінювання якості роботи викладачів та змістовного наповнення навчальних дисциплін. Представники органів студ. самоврядування на запит ЕГ повідомили, що сприяють організації конференцій та круглих столів за участі здобувачів і НПП, долучаються до проведення опитувань здобувачів. Члени органів студ. самоврядування долучаються до роботи вченої ради, проте прикладів представлення позицій здобувачів за ОП під час засідань вченої ради не надали.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

У СумДУ в процесі внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, крім проведення опитувань здобувачів, організуються онлайн-конференції «Навчальний процес очима студентів» для надання здобувачами пропозицій щодо покращення навчального процесу та проводиться конкурс «Кращий викладач очима студентів», що сприяє оцінюванню якості викладання за освітньою програмою. Позитивною практикою є залучення здобувачів ОП «Міжнародне право» до складу робочої проектної групи ОП, завданнями якої відповідно до локального Положення про освітні програми вищої освіти СумДУ є участь в усіх процедурах, пов'язаних з розробкою, затвердженням, моніторингом та переглядом освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Студентське самоврядування не повною мірою залучене до процедури перегляду та оновлення освітньої програми – його участь обмежується проведенням опитувань здобувачів та формальною участю на засіданнях вченої ради. Випадків долучення представників студентського самоврядування до обговорення освітньої програми та надання ними пропозицій щодо змісту освітньої програми не встановлено. Рекомендації: робочій проектній групі освітньої програми не рідше одного разу на семестр проводити зустрічі з представниками органів студентського самоврядування з метою збирання та узагальнення їх рекомендацій щодо вдосконалення освітньої програми. Рекомендуємо Асоціації випускників СумДУ та кафедри щорічно, починаючи з 2023-2024 н.р., проводити анкетування випускників ОП «Міжнародне право» бакалаврського рівня з метою визначення їх кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування.

Рівень відповідності Критерію 8.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Освітня програма «Міжнародне право» бакалаврського рівня та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 8 «Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми». За результатами аналізу відомостей про самооцінювання та виїзної акредитаційної експертизи встановлено повну відповідність підкритеріям 8.1 («Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми»), 8.3 («Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери»), 8.5 («Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми»), 8.6 («Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми») та 8.7 («В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою»). Водночас виявлено несуттєві недоліки за підкритерієм 8.2 («Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми») – в частині відсутності повноцінної залученості органів студентського самоврядування до процедури перегляду та оновлення освітньої програми (зокрема, представники органів студентського самоврядування не надавали своїх пропозицій під процедур перегляду та оновлення освітньої програми). Відсутність практик збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників даної освітньої програми за підкритерієм 8.4 («Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми») не є недоліком у контексті відповідності Критерію 8. Виявлені недоліки суттєво не впливають на процеси внутрішнього забезпечення якості освітньої програми і можуть бути усунуті у процесі поточної діяльності ЗВО.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У цілому, визначені на рівні ЗВО правила і процедури, що регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу, є доступними, чіткими та зрозумілими. Внутрішні (локальні) акти СумДУ розміщені на веб-сайті ЗВО у розділі «Нормативні документи СумДУ» (<http://surl.li/geiuw>) та зокрема в Реєстрі основної нормативної бази (<http://surl.li/kguz>). Документи, розміщені цьому розділі, згруповані по блокам за тематичною спрямованістю та в цілому є відкритими і доступними до ознайомлення для широкого кола осіб. ЕГ пересвідчилась у розміщенні на веб-сайті у розділі «Нормативні документи СумДУ» нормативних документів ЗВО, які відображені у СО с.22: Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/fezf>), Кодекс академічної доброчесності (<http://surl.li/gpkbb>), Кодекс корпоративної культури СумДУ (<http://surl.li/gpkbi>), Статут СумДУ (<http://surl.li/gpkbn>). Також слід зазначити про розміщення у відкритому доступі Політики рівності (<http://surl.li/gpkeu>), Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин СумДУ (<http://surl.li/gpkfy>), Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком (<http://surl.li/gpknc>), Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін (<http://surl.li/gpkny>), Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти (<http://surl.li/gpkpa>), Положення про старосту академічної групи (<http://surl.li/gpkpt>), Положення про куратора академічної групи (<http://surl.li/gpkqc>), Положення про студентське самоврядування (<http://surl.li/gpkqi>), Положення про стипендіальне забезпечення студентів (<http://surl.li/gpkrd>) та ін. Зазначені нормативні акти містять положення про права та обов'язки учасників освітнього процесу, які в цілому є чіткими та зрозумілими. Згідно з СО с.22 для інформування здобувачів та співробітників ЗВО про дію та оновлення нормативного регулювання також використовується онлайн платформа Особистий кабінет (<http://surl.li/kivo>). Під час фокус-груп зі здобувачами та НПП учасниками було підтверджено, що вони поінформовані про розміщення нормативних документів на веб-сайті ЗВО, які є доступними, а їх зміст – чітким та зрозумілим.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Згідно з Положенням про освітні програми вищої освіти СумДУ (<http://surl.li/gpkun>) організація обговорення ОП зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами РПГ передбачає оприлюднення на веб-сайті СумДУ у Каталозі освітніх програм відповідного проекту не пізніше, ніж за місяць до затвердження ОП (п.6.1.3 е); узагальнення результатів оприлюднюється на сайті кафедри, що є випусковою за цією ОП. Згідно з СО с.22 проект ОП «Міжнародне право» був розміщений для публічного обговорення на веб-сайті ЗВО (<http://surl.li/gpkyg>). За цим посиланням міститься

оголошення про запрошення стейкхолдерів до обговорення проектів ОП шляхом надсилання пропозицій на поштову скриньку або через онлайн-форму (<http://surl.li/gpkyg>) з 02.09.2021 по 15.11.2021. Таке оголошення міститься в усіх профілях даної ОП (2019, 2020, 2021 та 2022 років затвердження) у Каталогі освітніх програм СумДУ (<http://surl.li/ffbo>). Таблиця-звіт щодо врахування побажань стейкхолдерів за результатами публічного обговорення з 02.09.2021 по 15.11.2021 була оприлюднена на сайті кафедри (<http://surl.li/gplbi>) та надана гарантом в ел. кабінеті акредитаційної справи. На веб-сайті СумДУ відсутні проекти освітньої програми, які виносилися на публічне обговорення для стейкхолдерів при попередніх процедурах перегляду та оновлення освітньої програми (2019, 2020, 2021 рр.), а також відсутні узагальнення наданих пропозицій за результатами публічних обговорень. На думку ЕГ, це може перешкоджати стейкхолдерам ознайомлюватися з динамікою розвитку ОП при наданні ними своїх пропозицій та зауважень до відповідних проектів ОП. У профілі освітньої програми «Міжнародне право» на веб-сайті ЗВО відсутня інформація про дату її затвердження, проте під час резервної зустрічі на запит ЕГ гарант та заступниця директора ННІ права повідомили, що затвердження проекту ОП після публічного обговорення відбулося у листопаді 2021 року. Наведене свідчить про загальну відповідність вимозі про оприлюднення проекту ОП для обговорення. Водночас у Каталогі освітніх програм оприлюднено лише проект ОП 2022 р., а проекти ОП минулих років відсутні.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Інформація про освітню програму «Міжнародне право» бакалаврського рівня СумДУ (<http://surl.li/gplli>) розміщена на веб-сайті ЗВО у розділі Каталог освітніх програм (<http://surl.li/ffbo>) та на веб-сайті кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства (<http://surl.li/cucod>). У профілі освітньої програми міститься загальна інформація про ОП, її мету та характеристику; інформація про придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання; інформація про викладання та оцінювання, програмні компетентності, програмні результати навчання, ресурсне забезпечення реалізації програми та академічну мобільність. Інформація про перелік освітніх компонентів міститься на цій же сторінці у розділі «Перелік компонентів» (<http://surl.li/gplnk>); силабуси дисциплін і регламенти оцінювання згідно з СО с.22 розміщені у Каталогі курсів (<http://surl.li/ktwl>). В описі ОП на веб-сайті також розміщена інформація про матеріально-технічне забезпечення (<http://surl.li/gploe>) та кадрове забезпечення (<http://surl.li/gploj>). Наявна у відкритому доступі інформація про ОП загалом є достатньою для забезпечення можливості внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів ознайомитися зі змістом ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

На веб-сайті СумДУ розміщено значну кількість локальних нормативних актів, які стосуються різних аспектів освітнього процесу. Доступ до них є відкритим для ознайомлення учасників освітнього процесу та інших стейкхолдерів. У ЗВО наявна практика розміщення проекту освітньої програми на веб-сайті ЗВО для публічного обговорення зацікавленими сторонами та внесення пропозицій щодо оновлення освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

На веб-сайті СумДУ відсутні проекти освітньої програми, які виносилися на публічне обговорення для стейкхолдерів при попередніх процедурах перегляду та оновлення освітньої програми (2019, 2020, 2021 рр.).

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Наявні у СумДУ практики щодо дотримання вимог прозорості та публічності діяльності ЗВО, зокрема, розміщення інформації про правила і процедури, що регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу, оприлюднення проекту освітньої програми для публічного обговорення та оприлюднення інформації про освітню програму свідчить про загальну узгодженість із Критерієм 9 «Прозорість та публічність», а саме підкритеріями 9.1 («Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми»), 9.2 («Заклад вищої освіти

не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін») та 9.3 («Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства»).

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Брацук Іван Зіновійович

Члени експертної групи

Перепьолкін Сергій Михайлович

Морозов Ярослав Ігорович